Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 206/1501 | Łódź, Niedziela 2 września 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, יז אלול תרפ"ח | Nr. 206/1501

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

לונא-פארק

געווארען איבערטראגען

לטובת דעם אלימפיאדע-פאנד

וואס איז געווען טעטיג ביז יעצט אויף פלאץ דאמבראווסקי נומ' 5 איז כדי אונבעדינגט צו פערברייטערן דעם שטח,

אויפ'ן פלאץ פון דער אקז.-געז. לודוויג גייער אויף

פעטריקאווער 307\309

וואו עס וועט ווערען ערעפענט אין די נאהענטסטע טעג אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון פובליקום.

איינגאנג אומזיסט! אונגעוועהנליכע עמאציעס און סענסאציעס! פראכטפולע אילומינאציע! איינגאנג אומזיסט!

בעמערקונג: דער לונא-פארק לטובת דעם אלימפיאדע פאנד האט גארנישט געמיינזאמעס מיט דער פריוואטער אונטערנעהמונג אויף דער טראמוויאווא-גאס.

מיין פריינדין פרל.

רוישא טשאפניק

צו איהר פערלאבונג מיט ה'

אהרן דארענבוש

ווינש איך א הארציגען מזל-טוב

בנימין זילבערבערג.

Dr. med.

L. Pikielny

אוראלאג

NAWROT 8

tel. 19-90

צוריקגעקעהרט.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, אז היינט, זונטאג, דעם 2 סעפט. ד. י. (י"ז אלול) קומט פאר אין דער באלוטער שוהל, זגערזשער 27

א גראנדיעזע חנוך-פייערונג

מיט דער בעטייליגונג פון א גרויסען כאר און ארקעסטער.

מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען פערשידענע רעדנער.

בעמערקונג: פרויען ווערען געבעטען צו קומען נייהען מוצאי שבת קודש און זונטאג.

מ'בעט די מענער, אז זיי זאלען קומען שרייבען אותיות און פרויען זאלען קומען נייהען די יריעות.

דער קאמיטעט.

אונזער געוועזענעם לאנג-יעהריגען קאסירער און פערוואלטונגס-מיטגליד ה'

ישראל משה קאנטאר און פרוי

ווינשען מיר זיי מזל-טוב צו דער חתונה פון זייער טאכטער סאלא קאנטאר מיט ה' יהושע זאנדבערג.

די פערוואלטונג און סעקרעטאר פון טישלער-מייסטער-פעראיין אין לאדז.

פענסיאנאט

פרידמאן אויף ווישניאווא-גורא

איז טעטיג איבער די ימים-טובים

עס ווערען אנגענומען געסט

צו צוגענגליכע פרייזען.

— צו ערפאהרען אויפ'ן ארט. —

Dr. RABINOWICZ

האלז, נאז- און אויערן-קראנקהייטען

3 ZIELONA 3

צוריקגעקעהרט.

Dr. Krausch

פיעטריקאווער 86

ספעציאליסט פאר אויגענקראנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

א היגע אינסטיטוציע

זוכט צו באלדיגער איינקאסע אויף א לענגערע צייט

טיכטיגע

איינקאסענטען (קעס)

וועלכע קענען אפגעבען אפערטען אין אדמיניסטראציע פון „נייעס פאלקסבלאט” אונטער „L. K.”

699

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. Kacenelson

Cegielniana 28, tel. 51-79

עס ווערען אנגענומען שילער אין אלע קלאסען.

פאר אביטוריענטען פון פאלקס שולען און פאר שילער פון די העכערע קלאסען (5-טען און 6 טען) וועלען געמאכט ווערען צייטווייליגע ערלייכטערונגען בנוגע די העבּרעאישע לימודים.

עס ווערען אויך אנגענומען קינדער פון 4 יאהר אן אין אונזער ערשטען גן-ילדים (פרעבעל-שולע) אונטער דער לייטונג פון דער העבּרעאישען בעוו. פעדאגאגין ש. קאצענעלזאן-פיינשטיין

מיט איינשרייבונגען זיך ווענדען אין דער קאנצעלאריע טעגליך פון 11 ביז 2 בייטאג און פון 5 ביז 7 אווענד.

די דירעקציע.

Gimnazjum męskie

z prawami gimnazjów państwowych

L. SZAKINA w Łodzi.

18 PIOTRKOWSKA 18

די עקזאמענס וועלען זיך אנהויבען דאנערשטאג, דעם 30. אויגוסט. איינשרייבונגען פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום פון 10 ביז 12 און פון 6 ביז 8 אווענד.

ביטעס פון נייע שילער נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום פון 10 ביז 12 פארמיטאג און פון 6 ביז 8 אווענד.

עס ווערען אנגענומען אנפענגער (פון 6 יאהר אן אהן שום פארבערייטונג.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נפטר געווארען שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 45 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער הייסגעליבטע מוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

נ"ע

מינדעל אראנאוויטש

אשת ר' לייבל נ"י שוחט מ'ווישניאווא גורא

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, דעם 2-טען סעפטעמבער 1928 אין לאדז, פון טרויער-הויז קילינסקיעגא 57, וועגען וואס עס טיילט מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

מיר דריקען אויס אונזער טיפען בייליד אונזער מיטגליד פון אויפזיכטס-ראט ר' משה יהודה ווערדיגער צוליב'ן טויט פון זיין פרוי

יענטע ע"ה

המקום ינחם אותו בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג און ראט

פון קליינהענדלער-באנק אין לאדז.

943

ד"ר מעד.

HENRYK

KRYSZEK

צוריקגעקעהרט

אליע 1 מאי 3 טעל. 9-27

קוואליפיצירטע

שטריקער-ארבייטער

און קוואליפיצירטע נייהערינס ווערען געזוכט ביי דארעמבוים פאמארסקא 4.

942

צו דער

פערוואלטונג פון שטעפער-מייסטער-פעראיין אין לאדז

פאלודניאווא 4.

דערמיט האב איך דעם כבוד אנצופרעגען די ווי' פערוואלטונג די סבה, פארוואס זי וויל מיך נישט רעגיסטרירען, נישט קוקענדיג דערויף וואס איך בין א לאנג-יעהריגער מיטגליד. גלייכצייטיג פאדער איך פון דער פערוואלטונג מיר אפצוגעבען דעם וועקסעל אויף 500 זל. וואס איך האב פאראיאהרען איינגעלייגט אין געגענפאל וועל איך עס מוזען איינמאהנען אויף אנ'אנדערן אופן.

מיט אכטונג

משה לאנדוי, זגערזשער 58.

סאוויעט־רוסלאנד טרעט צו צום קעלאָג אפמאך

מאָסקווא, 1. (ספ.) נעכטען איז איבער־געגעבען געוואָרען דעם פראַנצויזישען אמבאַסאַדאָר אין מאָסקווא אַ נאָטע פון דער סאָוויעט־רעגירונג אונטערגעשריבען דורך ליטווינאָוו'ן.

אין דער נאָטע ווערט פעסטגעשטעלט, אַז אין קעלאָג־אָפּמאַך פעהלען התחיבות'ן וועגען ענט־וואָפּנונג, וואָס זענען דער ווירקליכסטער פאַקטאָר וואָס קענען גאַראַנטירען דעם שלום, ווי אויך די אונקלאָרקייט פון דער פאָרמולע וואָס פערווערט דעם קריג. אַ חוץ דעם געפונען זיך אין אָפּמאַך אַ גאַנצע רייהע פאַרבעהאַלטען, וואָס האָבען דעם ציל אויסצוטייטשען וועלכען עס איז שיין פון פער־פליכטונגען בנוגע דער שלום־פראַגע.

צוליב דעם אָבער, וואָס דער פאַריזער אָפּ־מאַך לעגט אַרויף אויף די מלוכות געוויסע פער־פליכטונגען בנוגע דער עפענטליכער מיינונג און גיט דער סאָוויעט־רעגירונג אַ נייע געלעגענהייט פאָר־צושטעלען פאַר די אַלע מלוכות, וואָס האָבען אונ־טערגעשריבען דעם אָפּמאַך, די וויכטיגסטע פראַגע פאַר אויפהאַלטען דעם שלום, ד.ה. די פראַגע פון ענטוואָפּנונג, וואָס איז די איינציגע גאַראַנטיע געגען קריג, דעריבער איז די סאָוויעטען־יוניאָן מסכים צו־צוטרעטען צום קעלאָג־אָפּמאַך.

די סענסאַציאָנעלע אפערע מיט דעם יונגען סטינעס.

בערלין, 1 (אַטע) די פרעסע פערעפענט־ליכט זעהר סענסאַציאָנעלע פרטים וועגען די מיס־ברויכען, וואָס עס איז בעגאַנגען דער יונגער הוגא סטינעס מיט די וואַלאָריזירטע אָבליגאַציעס פון דער קריגס־הלואה. אין דער אַפערע זענען פערמישט בעדייטענדע פערזענליכקייטען פון דער דייטשער פאָליטישער און בעאַמטען־וועלט.

סטינעס האָט ערקלערט, אַז דער געוועזענער דעפוטאַט פון פראַנצויזישען פאַרלאַמענט קאַלמאַנט, וואָס איז געווען פערמישט אין אַן ענליכע אַפערע האָט איהם פאָרגעלעגט פאַר אַ האַלבען מיליאָן מאַרק דעם ענין צו פערטושען, פערריפענדיג זיך אויף דער פערזאָן פון דייטשען קאָמיסאַר פאַר די ענינים פון דער וואַלאָריזאַציע פון דער קריגס־הלואה.

יעדער טאָג ברענגט נייע סענסאַציאָנעלע פרטים אין דער דאָזיגער גרעסטער אַפערע פון דער לעצטער צייט אין דייטשלאַנד.

אין טערקיי זאָל איינגעפיהרט ווערען אַ מאָנארכיע.

וויען, 1. (אַטע) לויט ידיעות פון קאָנסטאַנ־טינאָפּאָל, זאָל קעמאַל־פּאַשאַ האָבען בעקומען אין דער לעצטער צייט אַ רייהע פעטיציעס, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף פערשידענע פערזאַמ־לונגען און וואָס ווענדען זיך צו קעמאַל־פּאַשאַ וועגען פעראָפענטליכען אין טערקיי אַ מאָנאַרכיס־טישע מלוכה אָרדנונג.

מאַקסים גאָרקי געפעהרליך קראַנק געוואָרען.

מאָסקווא, 1 (אַטע) לויט ידיעות וואָס זענען דאָ דערהאַלטען געוואָרען, איז דער דיכטער מאַקסים גאָרקי, וועלכער האָט געמאַכט אַ רייזע איבער רוסלאַנד, נאָך זיין צוריקקומען פון דער רייזע קראַנק געוואָרען אויף אַ שאַרפע לונגען־ענטצינדונג. זיין צושטאַנד איז זעהר אַ געפעהר־ליכער.

נייע 1000 סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים

פאָדערט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין א"י.

ירושלים, 1. (יט"א טעלעגראַפיש). — די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין ארץ־ישראל האָט זיך געווענדעט צו דער א"י־רעגירונג מיט אַ פער־לאַנג פון 1000 נייע סערטיפיקאַטען פאַר חלוצים. דאָס איז אַ חוץ די סערטיפיקאַטען, וועלכע זענען פריהער פערלאַנגט געוואָרען פאַר די ציוניסטען, וואָס ווערען אַרויסגעשיקט פון סאָוויעט־רוסלאַנד.

כערסאָנער יודישע איבערוואַנדערער בעקומען 46,940 פוד זריעה.

מאָסקווע (יט"א) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון „אָזעט" האָבען די יודישע איבערוואַנדערער אין כערסאָנער קרייז בעקומען 46,940 פוד זריעה. מעהרסטענס ריינסאָרטיגען ווייץ. לויט די ידיעות פון אוקראַינער „קאָמזעט" זענען שוין ביי די יו־דישע קאָלאָניסטען אין קאַליגינדאָרפער ראַיאָן פערקאָנטראַקטירט געוואָרען 3038 דעסיאַטין ערד.

ביז דעם ערשטען אויגוסט האָט מען אויף די קרימער פעלדער פערפעקטיגט 665 משפחות (3613 נפשות) פון אוקראַינע, ביז איצט זענען שוין געקומען צו דער אַרבייט 460 מענשען־פאָרשטעהער פון 394 משפחות.

געשלאָסען דעם קאָנגרעס פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

געשאַפען געוואָרען אַ אינסטיטוט פאַר דער קולטורעלער צוזאַמענאַרבייט פון די מינדערהייטען.

גענף. 1. (אַטע). דער פירטער קאָנגרעס פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען האָט נעכטען גע־ענדיגט זיינע בעראַטונגען. אונטער'ן איינפלוס פון דער פאָליטישער דעקלאַראַציע פון די אוקראַינער פון פוילען האָט זיך אויפ'ן קאָנגרעס געשאַפען אַ שטאַרקע אָפּאָזיציע געפיהרט פון דער יודישער מינ־דערהייט נעגען וועגדען דעם קאָנגרעס אויפ'ן וועג פון אירעדענטיזם. דאָס וואָס געפונען אַן'אויס־דרוק אין דעם אָנגענומענעם סטאַטוט פון די קאָנ־גרעסען פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס שטעלט פעסט צווישען אַנדערעס, אַז די פראַגע וועגען ענדערען די גרעניצען ווערט אויסגעשלאָסען פון דער קאָמפּעטענץ פון קאָנגרעס.

גענף. 1. (יט"א טעלעגראַפיש). אינ'ם לעצ־טען טאָג פון דעם מינדערהייטס־קאָנגרעס האָט ר"ר ראַבינזאָן געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען דער קול־טורעלער צוזאַמענאַרבייט פון די נאַציאָנאַלע מינ־דערהייטען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַן'אַלאייראָפּעאישען אינסטיטוט פאַר די ענינים פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען. דער אינסטיטוט וועט צו. אנר. זאַמלען ביבליאָגראַפישע און סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען און וועט אַרויסגעבען אַ רעגולערע זאַ־מעל־שריפטען. נאָכדעם איז געלייענט געוואָרען אַ רעפעראַט וועגען אָרגאַניזאַציע־פראַגען און ס'איז אָנגענומען געוואָרען דער אָרגאַניזאַציע־סטאַטוט פון דער קאָנגרעס־געמיינשאַפט פון די אייראָפּעאישע מינ־דערהייטען.

פאַר'ן שלוס פונ'ם קאָנגרעס האָט דער פאָר־זיצער ר"ר ווילפאַנג ערקלערט, אַז ער האָט נישט געהערט די דעקלאַראַציע פון דעם אוקראַינער ר"ר לעוויצקי. ער וואָלט זי נישט דערלאָזט, ווייל זי איז אין סתירה מיט די פרינציפען פון קאָנגרעס.

צום סוף איז געוועהלט געוואָרען אַן'עקזעקוטיווע אין וועלכען ס'איז צווישען אַנדערע אַריין ר"ר לעאָ מאָצקין.

פאַלשע קלאַנגען וועגען אַן'אינטערוויו מיט מאַרשאַל פילסודסקי.

בערלין, 1. (אַטע) אין נאַציאָנאַליסטי־שען „דער טאָג" איז איבערגעדרוקט פונ'ם אָרגאַן פון דער רוסישער עמיגראַציע אין בערלין „רול" אַ אינטערוויו, וואָס מאַרשאַל פילסודסקי זאָל כלומרש'ט האָבען געגעבען פאַר אַ זשורנאַליסט בעת זיין איצטיגען אויפענטהאַלט אין רומעניען. מאַר־שאַל פילסודסקי זאָל כלומרש'ט האָבען ערקלערט, אַז פוילען און רומעניען זענען בערופען שוין אינ־גיכען צו פיהרען אַ שווערען קאַמף האַנד אין האַנד. ווייטער זאָל מאַרשאַל פילסודסקי האָבען ערקלערט, אַז אַלע אייראָפּעאישע מלוכות דאַרפען אונטער־שטיצען פוילען און רומעניען אַלס די איינציגע פערטיידיגער פון אייראָפּאַ געגען דער באָלשעוויס־טישער מגפה.

צוליב דעם, וואָס די אויבענדערמאָהנטע צייטונגס־אָרגאַנען זענען בעקאַנט פון זייער אַנטי־פוילישער אַקציע, דאַרף מען זיך צו די דאָזיגע ידיעות בעציהען מיט אַ ערנסטען פאַרבעהאַלט.

די אָפיציעלע פוילישע רעגירונגס־קרייזען לייקענען אָפּ, אַז מאַרשאַל פילסודסקי זאָל האָבען וועמען עס איז געגעבען אַן'אינטערוויו.

די ידיעות וועגען אַמונדסענס טויט בעשטעטיגען זיך.

קאָפּענהאַגען, 1. (אַטע) די ידיעות וועגען אַמונדסענס טראַגישען טויט בעשטעטיגען זיך. נעכטען האָט דער דאַמפער בראַד געבראַכט קיין קאָנגסאָ איינעם פון די שווים טיילען פון אַמונדסענס אַעראָפּלאַן, אויף וועלכען ער איז אַרויס זוכען נאָבילען. מען נעהמט דעריבער אָן, אַז אַמונדסען איז דערטרונקען געוואָרען, בעת זיין אַעראָפּלאַן איז אַריינגעפאַלען אין ים.

בערלין, 1. (אַטע). אַמונדסענס טויט איז אַ געשעהענער פאַקט. דער קאָמענדאַנט פון דער ים־סטאַציע אין בערגען, וועלכער האָט געקענט אַמונדסענס אַעראָפּלאַן, האָט ערקלערט, אַז דער געפונענער שווים־טייל פון הידראָפּלאַן איז פאַקטיש פון אַמונדסענס אַעראָפּלאַן.

אַרעסטירט מאַטעאָטי'ס מערדער.

בערלין, 1. (אַטע). פון גענף מעלדעט מען, אַז די איטאַליענישע פאָליציי האָט אַרעסטירט דעם איטאַליענישען עמיגראַנט ראָססי, וואָס ווערט בעשולדיגט אין ערמאָרדען מאַטעאָטען.

ראָססי, וועלכער איז אין זיין צייט ענטלאָפען קיין פאַריז, האָט אָנגעוויזען אויף מוסאָליניען אַלס אויף דעם איניציאַטאָר פון מאָרד.

מיט איינינע וואָכען צוריק האָט זיך ראָססי בעזעצט אין דער איטאַליענישער שווייץ, אין לו־גאַנאָ אויף אַ פאַלשען נאָמען. דאָ איז ער אַריינגעפאַ־לען אין נעץ פון פאָליטישע אַגענטען. ער האָט זיך בעקענט מיט אַ יונגער שעהנער איטאַליענערין, ווי עס האָט זיך שפּעטער אַרויסגעוויזען, איז זי גע־ווען אַן'אַגענטקע פון דער איטאַליענישער פאָליציי.

נעכטען האָט ראָססי אין דער בעגלייטונג פון דער איטאַליענערין געמאַכט אַ שפּאַציר אין אַן' אויטאָמאָביל. דער שאָפער איז אויך געווען אַן' איטאַליענישער געהיים־אַגענט און ער איז אומבע־מערקט פון ראָססי אַריבערגעפאָהרען די איטאַליע־ניש־שווייצאַרישע גרעניץ. דאָרט איז דער אויטאָ באַלד פערהאַלטען געוואָרען און ראָססי איז אַרעס־טירט געוואָרען.

די פעלקער־ליגע־בעראַטונגען אין גענף.

גענף. 1. (אַטע) אויף דער נעכטיגער גע־היימער זיצונג פון פעלקער־ליגע־ראַט, זענען נאָך נישט פערענדיגט געוואָרען די בעראַטונגען, וואָס דער ראַט פיהרט וועגען דער מיטעל־אַמעריקאַני־שער רעפּובליק, קאָסטאַריקאַ, וואָס מאַכט אָבהענ־גיג איהר צוריק אַריינטרעטען אין דער ליגע פון דער שטעלונג, וואָס די ליגע וועט אָננעהמען בנוגע דער מאָנראָע דאָקטרין.

די פראַגע איז זעהר אַ וויכטיגע, ווייל פון איהר איז אָבהענגיג דאָס ווייטערע בלייבען אין דער ליגע פון אַלע לאַטיינישע מלוכות אין אַמע־ריקאַ.

רעווי־ און קאַמעראַל־טעאַטער
ארט
לייטונג: מ. בראַדערזאָן.
„זאַכאָדניא 43
היינט, זונטאג.
פּינקטליך 9,30 אַ זייגער אָווענד
1 פאָרשטעלונג 1־טער (VIII) פּראָגראַם א. נ.:
„האָטעל טערקאַליאַ"
1) פּראָלאָג
2) האָטעל „טערקאַליאַ"
3) ביטערע צייטען
4) צעהולעטע יונגען
5) על נהרות בבל
6) קאַצן־סערענאַדע
7) אין וואַגאָן
8) סדרה בלק
9) גיפטער, פיפטער
10) צווישען חסידים
דירעקט. לייטער — משה בראַדערזאָן
מוזיק לייטונג — דוד בייגעלמאַן
רעזש. און קאָסט — ר. מאַטוס און ש. בלום
קאָמפּאָזיטאָר — מ. נעלכעז
קאָנצערט־מייסטער — ש. ביינעלמאַן
דיכט־עקספּערט — ש. יעראָזאָלימסקי.

[קעלאָג] אפמאך

פערלענגערט דעם טערמין פון דער רעגיסטראַציע פון די האַנד־ווערקער ביז צום 1. אָקטאָבער.

וואַרשאַ, 1. (אַ. וו.) דאָס מיניסטעריום פאַר האַנדעל און אינדוסטריע האָט פעראָרדענט צו פע־לענגערען דעם טערמין פון דער רעגיסטראַציע פון די האַנדווערקער אין שייכות צו די וואַהלען צו די האַנדווערקער־קאַמערען ביז צום 1־טען אָק־טאָבער ה. י.

דער פויליש־ליטווישער קאָנפליקט

וועט בעטראַכט ווערען אויף דער מיטוואָכדיגער זיצונג פון פעלקער־ליגע

גענף. 1. (אַטע). עס ווערט ערוואַרט, אַז דער פויליש־ליטווישער סכסוך וועט דורך די אָרגאַ־נען פון דער פעלקער־ליגע ערלעדיגט ווערען שפּע־טסטענס אין מיטען חודש סעפטעמבער.

אין די קרייזען, וואָס שטעהען נאָהענט צ[ו] דער ליטווישער דעלעגאַציע ערקלערט מען, אַז ליט[ווינאָוו]־וואַלדעמאַראַסעס השערות וועט דער ענטשיידענדער טאָג פאַר דעם פויליש־ליטווישען קאָנפליקט זיין [די] מיטוואָכדיגע זיצונג פון דער פעלקער־ליגע.

א יוד נאָמינירט דורך די רע־פובליקאַנער אַלס קאַנדידאַט אויף א סענאַטאָר.

ניו־יאָרק, (יט"א) די רעפּובליקאַנישע פאַר[ט]יי האָט נאָמינירט דעם יודישען אינדוסטריעל[ער] פון קאָנעטיקוט ה' ערנסט באַמבערגער אַל[ס] קאַנדידאַט אין סענאַט פון די פעראייניגטע שטאַט[ען].

א יוד — ערשטער קאָנצעסיאָנע[ר] פון די באַהן־קינאָס אין טשעכאָסלאָוואַקיי.

פּראַג, (יט"א) דאָס טשעכאָסלאָוואַקישע באַ[הן־] מיניסטעריום האָט בעשלאָסען איינצופיהרען קי[נ]אָ־פאָרשטעלונגען אין די שנעל־צוגען אויף [דער] ליניע פּראַג—אָדערבערג—קאַשוי—שטאַפּ. דער ע[רש]טער קאָנצעסיאָנער פון די באַהן־קינאָ'ס איז [דער] יודישער אויטאָבוס־אונטערנעמער פון מונקאַטש [...] ברוין.

ציהונג פון דער דאָלאַרובקאַ.

40,000 דאָלאַר געפאַלען אויף נ"ר [9]80680

וואַרשאַ, 1 (טעלעפאָניש) בעת דער היי[נ]טיגער ציהונג פון דער דאָלאַרובקאַ, איז ד[ער] גרויסע געווינס פון 40 טויזענט דאָלאַר געפאַל[ען] אויף דעם נומער 980,680.

אַ חוץ דעם זענען אַרויס געווינסען אוי[ף] פאָלגענדע נומערן:

8,000 דאָל. 857374.

3000 דאָל. 465523 256388 897037.

1000 דאָל. 637754 665031 [...]8081 638308 588229.

500 דאָל. 7255?7 609 67 [...]0018 852182 599539 858804 131356 [...]4316 833213 522838.

100 דאָל. 157989 283521 [...]0441
782007 357358 353126 663103 [...]0730
858621 807393 451340 785689 [...]7363
855018 820941 574920 473336 [...]9536
993858 300163 977693 759705 [...]2343
442348 884628 402127 549967 [...]9541
208960 704415 706524 118563 [...]6049
614430 875209 301622 183925.

לייב־פערשטאָפּונג.

מאַסטדאַרם־איינריסע, שלעכטע פערדייאונג, פ[ע]מעהרטע זויערגעהאַלט פון מאָגען־זאַפט, צונג[...] ענטצינדונג, אונרייניגע הויט אויפ'ן געזיכט און א[...] ריקען, אַלס פערגעהט באַלד ביים געברויכען ה[...] נאַטירליכע ביטערוואַסער פון

Dranciszka Józefa

צאָהלרייכע ראָקטוירים און פּראָפעסאָרען ווענ[...] אָן דאָס ביטערוואַסער פון פראַנץ יאָזעף [...] זייט יאָהרען ביי ערוואַקסענע און קינדער פון [...] געשלעכטער מיט גרויס ערפאָלג.

צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקל[אַ]־פּטעטשנעס.

[...]. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

– און איבערגעצויגען אויף –

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. [...]6-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַ־ליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען. נעמט אָן פון 8־10 פריה, 12־2 נ.מ. און פון 4־[...]8

לוין-אקציעס און שטרייקען.

טעקסטיל-ארבייטער קינדיגען דעם אפמאך.

(2) נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון אויספיהר-קאמיטעט פון דער הויפט-פערוואלטונג פון קלאסען-פעראיין פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אונטערן פארזיץ פון סיים-דעפוטאט שטשערקאווסקי. אויף דער דערמאנטער זיצונג איז נאך א לענגערער דיסקוסיע אנגענומען געווארען א בעשלוס צו קינדיגען דעם אפמאך און ארויסצושטעלען נייע פאדערונגען.

וועגען דעם, ווי גרויס עס וועלען זיין די נייע פאדערונגען, וועט אויף דער נייער וואך צונויפגערופען ווערען א ספעציעלע זיצונג.

ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז.

אויפ'ן שטח פון מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-ביורא אין לאדז און אין פאוויאטען איז אין 1-טען סעפטעמבער געווען רעגיסטרירטע ארבייטסלאזע פופצעהן טויזענד 504 מאן, דערפון אין לאדז אליין צעהן טויזענד 502, אין זדונסקא-וואלא 570 מאן, אין טאמאשאוו טויזענד 473 מאן, אין קאנסטאנטינאוו 139 מאן, אין אלעקסאנדער 111 און אין ראדאגאשטש 71 מאן.

פון אונטערשטיצונגען האבען גענאסען אין משך פון דער פערגאנגענער וואך 4 טויזענד 878 מאן, דערפון האבען 4 טויזענד 465 בעקומען פון ארבייטסלאזען-פאנד רעגולערע הילף.

אין לאדז אליין האבען בעקומען אונטערשטיצונג 3 טויזענד 407 מאן דערפון 3 טויזענד 275 פון ארבייטסלאזען-פאנד און 222 פון מלוכה-אוצר.

נייסטינע ארבייטסלאזע האבען בעקומען 656 מאן.

אין משך פון דער פערגאנגענער וואך האבען פערלוירען אין לאדז 656 מאן און ארבייט האבען בעקומען 899 מאן.

אויף ארבייט זענען ארויסגעשיקט געווארען 184 מאן.

די פערמיטלונגס-ביורא האט אין איהר רשות 83 פרייע ארבייטס-פלעצער פאר ארבייטער פון פערשידענע בערופען.

שטרייק פון ברונעם-ארבייטער.

(—) זייט א לענגערע צייט רויערט דער קאנפליקט צווישען די ברונעם-ארבייטער און זייערע ארבייטס-געבער, צוליב דעם, וואס די ארבייטער האבען ארויסגעשטעלט א פאדערונג אויסצוגלייכען זייערע פערדינסטען מיט די פערדינסטען פון די בוי-ארבייטער.

וועגען דעם ענין זענען שוין פארגעקומען דריי קאנפערענצען בײם ארבייטס-אינספעקטאר. על-כל-פנים האבען אבער נישט געבראכט צו קיין פערשטענדיגונג.

אויף דער לעצטער קאנפערענץ האבען די ארבייטסגעבער אנגעבאטען א צעהן-פראצענטיגע הוספה, אויף וועלכער די ארבייטער-פארשטעהער האבען נישט געוואלט איינגעהן, און זענען געבליבען בײ זייערע אלטע פאדערונגען, ד. ה. 85 גר. פאר אן ארבייטס שעה. פאר א געוועהנליכען ארבייטער און 1.50 זל. פאר אונטער-מייסטערס.

צוליב דער נעגאטיווער שטעלונג פון די אונטערנעהמער לגבי די פאדערונגען פון די ארבייטער האבען נעכטען פערשטרייקט אלע ברונעם-ארבייטער אין א צאהל פון 1200 מאן.

א באהן-קאטאסטראפע.

דער'הרג'עט און פערוואונדעט.

(—) נעכטען ארום 4 א זייגער פארטאג איז אונטער פיעטריקאוו, אויף דער סטאציע נארושקאוויץ געקומען צו א שווערע באהן-קאטאסטראפע.

די קאטאסטראפע איז ענטשטאנען צוליב דעם וואס דער וועקסעל איז געווען שלעכט אנגעשטעלט.

פון דער קאטאסטראפע זענען צושעדיגט געווארען צוועהן וואגאנען.

דער צוג פון קראקא קיין ווארשא איז מיט'ן גאנצען איספעט ארויף אויפ'ן עק פון א צווייטען צוג, פון וואס עס איז דער'הרגעט געווארען דער טאראקס-בעדינער און דער מאשיניסט פון ערשטען צוג איז זעהר שווער פערוואונדעט געווארען.

אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע איז תיכף אנגעקומען די באהן-מאכט, רעטונגס-צוגען, און ארבייטער, וועלכע האבען אפגערייניגט די שינעס פון די צעשמעטערטע וואגאנען, ווי אויך די זיכער-הייטס-מאכט, וועלכע האט אנגעהויבען ענערגיש אויסצופארשען די סיבה פון דער קאטאסטראפע.

די מאטעריעלע שאדענס פון דער קאטאסטראפע זענען זעהר בעדייטענדע.

צוליב דער קאטאסטראפע, איז די באהן-בעוועגונג אויף א לענגערער צייט איבערגעריסען געווארען.

בערויבט און פערגוואלדיגט.

(—) נעכטען בײנאכט, איז דער שאפער סטאניסלאוו מישקעוויטש זיך איבערגעפאהרען אביסעל מיט זיין בעקאנטער העלענא מיקאלאיעווסקא.

ארורכגעפאהרען דער נארוטאוויטשא און קוטענריג אויפ'ן פעלד ,האט דער שאפער געלאזט שטעהן זיין אויטא, גענומען דער בעקאנטער מיקאלאיעווסקא אונטער'ן ארים און זענען געגאנגען שפאצירען.

פלוצלונג זענען אנגעקומען דריי אומבעקאנטע פערזאנען און זיך געווארפען אויף מישקעוויטש'ן איהם אומגעווארפען אויף דער ערד און איהם גע־בונדען.

בעת מעשה האט מיקאלאיעווסקא געפרובט אנטלויפען און וואס עס האט איהר אבער געשטערט די פרעהליכע קאמפאניע זיי האבען איהר פערשלעפט אין פעלד און האבען איהר, איינער נאכ'ן אנדערען פערגוואלדיגט.

נאכ'ן אויספיהרען דער גוואלד-טאט איבער דער מיקאלאיעווסקא, האבען זיי בײם שאפער צו־גערויבט 40 זלאטעס און בײ איהר 10 זלאטעס און זענען זיך רוהיג אוועקגעגאנגען.

ווען די מיקאלאיעווסקא איז געקומען צום בעוואוסטזיין ,האט זי בעפרייט דעם שאפער פון די פענטעס און זענען ביידע געפאהרען אין נאהנסטען פאליציי-קאמיסאריאט, וואו זיי האבען געמאלדען וועגען דעם ענין.

פאליציי פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג.

א פייערלעשער-וואך.

(—) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, טרעטען די היגע פר ווילליגע פייערלעשער צו, צו רעאליזירען צוויי זעהר וויכטיגע פלענער, ווי עפענען אן אפטיילונג פון די פייערלעשער אין באלוט, נאך אין לויפענדען יאהר, און אנהויבען די ארבייטען ארום א גאסען-סיגנאליזאציע געגען פייער.

פערשטעהט זיך, אז די בעפעלקערונג, וועט זיך דאס מאל, ווי אלע מאל ברייט אפרופען אויף די צוויי זעהר וויכטיגע אינסטיטוציעס, וואס דארפען און מוזען געשאפען ווערען אין אונזער שטאט.

די פערוואלטונג פון די פייערלעשער ארגאניזירט אין אונזער שטאט א פייערלעשער-וואך, וואס וועט פארקומען פון 23. ביז'ן 30. סעפטעמבער ה. י., אין וועלכע, די היגע בעפעלקערונג וועט האבען די מעגליכקייט ארויסצוווייזען, ווי ווייט זי שעצט אפ די גרויסע אויפגאבען און די אפערווילליגקייט פון די היגע פריווילליגע פייערלעשער.

* * *

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אפעל צו דער בעפעלקערונג, וואס די היגע פייערלעשער האבען ארויסגעלאזען איז דורך די ה"ה מוזיזער, מילער און פישער, בײ 117 פערזאן געזאמעלט געווארען א סומע פון צירקא 700 זלאטעס, אויסערדעם, האט די פירמע בוהלע געשפענדעט 5 טויזענד זלאטעס.

יצחק ליכטענשטיין אין לאדז.

נאך אן אנוועזענהייט פון צוויי יאהר, איז קיין לאדז געקומען דער בעקאנטער יודישער קונסט-מאלער יצחק ליכטענשטיין.

ה' ליכטענשטיין האט פאר דער צייט געהאט אויסשטעלונגען אין לאנדאן און פאריז.

ליכטענשטיין האט לעצטענס אנגעשריבען צוויי גרויסע מאנאגראפיעס וועגען די וועלט-קינסטלער מ. שאגאל און וועגען אונזער בן עיר שמואל הערשענבערג. די ארבייטען זענען ערשינען אויך אין ענגליש.

אין לאדז וועט ה' ליכטענשטיין אויספיהרען די דעקאראטיוו-קינסטלערישער ארבייטען אין א רייה עפענטליכע לאקאלען (גראנד-קינא, מאנטיפעל „ארט" א. אנד).

אויפזיכט איבער הינט.

(מ) די געזונדהייטס-אפטיילונג בײם היגען מאגיסטראט האט ארויסגעגעבען פאלגענדע פעראָרדנונג אין צוזאמענהאנג מיט די אפטע שגעון-אנפאל בײ הינד און קעץ:

צוליב דעם, וואס עס איז אמטליך בעשטעטיגט געווארען, א אַ משוגענער הונד איז ארומגעלאפען פריי אין די גאסען און געביסען מענשען און הייגט, ווערט דער גאנצער לאדזער שטח ערקלעהרט אלס בעדראהטער שטח.

הינד, וועלכע געפינען זיך אין שטאדט אדער ווערען אריינגעפיהרט אין שטאדט, דארפען געהאלטען ווערען אויף סמיטשקעס און דארפען זיין פערזעהען מיט מויל-שלעסער.

אנ'אויסנאהם זענען יעגער און פאליציי-הינד אין דער צייט ווען זיי ווערען אויסגענוצט צו זייערע פונקציעס.

דאס ארויספיהרען פון הינד פון דער שטאדט קען פארקומען, נאר נאך אנ'ערלויבניש פון מאגיסטראט.

ביז צום אפרופען פון דער דאזיגער פעראָרדנונג וועלען אלע הינד און קעץ, וועלכע וועלען געפונען ווערען אין גאס אויפגעכאפט ווערען ,אויב זיי וועלען נישט זיין פערזעהן מיט סמיטשקעס אדער מויל-שלעסער.

די געכאפטע הינד אדער קעץ, וועלען מאמענטאל דער'הרגעט ווערען.

ווער עס וועט זיך נישט צופאסען צו די אויבענדערמאנטע פארשריפטען וועט בעשטראפט ווערען מיט 1000 זל. אדער 6 וואכען ארעסט.

די פעראָרדנונג טרעט אריין אין קראפט מיטן טאג פון דער פערעפענטליכונג.

געכאפט א לאדזער גנב אין בערלין.

(—) אין בערלין איז געכאפט געווארען דער לאדזער 27 יעהריגער גנב און איינברעכער אסקאר לאנגע.

לאנגע איז לעצטענס געזעסען ארעסטירט אין פאביאניץ. פון דארט איז ער אנטלאפען קיין בערלין, וועלכע ער האט זיך גענומען „בעארבייטען".

פאליציי האט איהם געכאפט אין זיין „מלינה", וועלכע ער האט זיך איינגעארדענט צווישען די וואסער-לייטונגס-רעהרען.

לאנגע וועט אפזיצען זיין טערמין אין בערלין דערנאך וועט ער איבערגעגעבען ווערען דער פוילישער מאכט.

פון בעקער-מייסטער-פעראיין.

אויף דער פערזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען דינסטאג איז אלס פארזיצער געוועהלט געווארען אהרן פודלאווסקי.

עס איז גלייכצייטיג געוועהלט געווארען א נייע פערוואלטונג אין וועלכען עס איז אריין פאלגענדע ה"ה: י. ברורניעווסקי, ק. קירשבוים, ח. באהם, וו. י. וויינבערג, ש. ל. רויטענבערג, א. פודלאווסקי, ב. שקלארוש, ק. רובין, א. יאקובאוויטש, י. קליין, ש. גאלדבערג, ע. קעלער, קאנדידאטען: ר. קינרוס, ב. ציליק, ש. מיצענמאכער, י. פעפער, רעווידיר-קאמיסיע: ל. זיסמאן, נ. וויינבערג, י. רובין. קאנדידאטען: וו. זאקס, און ש. קאראש.

אויטא-קאטאסטראפע.

(—) פרייטאג איז פון ווארשא ארויסגעפאהרען דער אויטא פון היגען דר. בירערמאן, מיט 4 אויסלענדער: זשארזש רענמאן, מיט זיין פרוי פון ענגלאנד און יוליאן גערדיש מיט זיין פרוי פון האלאנד, וועלכע זענען געפאהרען צו גאסט צו ד"ר בירערמאן.

אין לאדז אויף קילינסקיעגא, וועלענדיג אויסמיידען א וואגען, האט דער שאפער בעמערקט ,ווי דער אויטא-רודער פונקציאנירט נישט; ער האט דאן מיט'ן גאנצען כוח געצויגען פאר דער ברעמזע, כדי דעם אויטא אפצושטעלען.

אין רעזולטאט פון פלוצלונג אפשטעלען, האט זיך דער אויטא מיטאמאל געגעבען א דרעה אויס און א זייט ,פון וואס אלע פאסאזשירען זענען ארויסגעפאלען און לייכט פערוואונדעט געווארען.

א נייע גאס.

(—) עהרנעכטען ארום 11 א זייגער אין דער פריה איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון א נייער קאמוניקאציע-ארטעריע, וועלכע ווערט געמאכט פון דער אלעע-אוניע, צווישען קאנסטאנטינער און סרעבזשינסקא.

פון קינא-טעאטער „קאסינא".

פון פרייטאג אן ווערט אין קינא-טעאטער „קאסינא" דעמאנסטרירט דער הערליכער פילם א. נ. „דער רויטער טייוועל" מיט די בעקאנטע שוישפילער מיכאל באנען און סורי ווערנוי אין דע הויפטראלען, דער דאזיגער פילם שילדערט א געשיכטע פון א שעהנער רוסישע פירשטין, וועלכע איז געפאנגען געווארען אין די נעגעל פון א צעווילדעוועטען מאטראס.

דאס בילד איז די לעצטע גרויסע סענסאציע וואס איז דעמאנסטרירט געווארען אויף אלע אייראפעאישע עקראנען.

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן.

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

[illegible]

גילטיג דעם 2-טען סעפטעמבער 1928

8051. ל. דים

וועגען וואס פאר א רעגיסטראציע האנדעלט זיך?

—:o:—

8052. מענדל נייהויז און אגראדאווא 8

אויב דאס בישט אויספיהרען דעם פערלאנג פון קאמארניק איז פארגעקומען פאר'ן 3 מאי איז די שטראף אויפ'ן סמך פון דער אמנעסטיע געשאנקען.

אויב דער קאמארניק מאנט פון אייך ווייטער די שטראף ווענדעט זיך וועגען דעם ענין אין פרידענס-געריכט, וואס האט די דערמאנטע שטראף ארויפגעלעגט.

8053. א הויזבעזיצער פון שוו. יאקובע.

אזא הנהה דארף טראקטירט ווערען, ווי א סלוזשעבנאשץ. מעג זי אפילו אין דער היפאטעק נישט ווערען דערמאנט, קוים געניסט איהר שוין דערפון איבער 30 יאהר קאן מען אייך איצט די רעכט נישט אפנעהמען. די אומשטענדען קאנען ווערען פעסטגעשטעלט אויך דורך דער פערמיטלונג פון עדות.

—:o:—

8054. א שט. לעזער פון ניי ציגעל גאס

אויב אייער וואוינונג איז אין יולי 1914 געגאנגען 75 רובעל—דארפט איהר פאר'ן 3 לויפענדען קווארטעל צאהלען 27 זל' 50 גר. (40 55) און פאר'ן לעצטען (4 קווארטעל) 33 זל. (61,%) פערשטעהט זיך אז שוין צוזאמען מיט די אויסגאבען.

—:o:—

8055. א לעזער פון זגערזשער גאס.

מיר האבען שוין אייך געענטפערט, אז די בקשה וועט אייך צוליב דעם וואס זי איז נישט פערזעהן מיט דער אונטערשריפט פון פעטענט ומבעכרזכנ ז רוי ט צוריקגעשיקט ווערען.

—:o:—

8056. M. H.

קודם כל וועט מען בײ איהם אויפמאנען דעם קאסטען פרייז פאר אנ'אויסלענדישען פאס און שפעטער קאן מען אויך איהם בעשטראפען פאר איבערגעהן די גרעניץ אומלעגאל.

צוציהען איהם צו געריכטליכער פעראנט-ווארטליכקייט פאר אויסמיידען מיליטער-דינסט איז ווארשיינליך נישטא קיין געגוגענדער גרונד.

„ארט",

האט אפגעהאלטען א נייעם נצחון.

די דערעפנונג פון ,דעם נייעם סעזאן (בײ א פול-געפאקטען זאל) האט איבערגעשטיגען אלע ערווארטונגען. אויף דער ערשטער פרעמיערע א.ג. „האטעל טערקאליא" איז די פייערליכקייט געווען אי הארציג, אי איספאזאנט.

דער לאדזער עולם האט זיך מיט גרויס התלהבות און ליבשאפט צוזאמענגעטראפען מיט זיין ליבלינג און ילד שעשועים — דעם „ארט".

אנגעהויבען האט זיך דער אווענד פון אן אויסגעצייכענטער שלום-עליכם - אינסצעניזירונג („כתריאליווקער האטעלען") און דער יום-טוב איז געשטיגען מיט יעדען נומער, וואס איז בעגלייט געווארען מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען.

א געניאלע אפשאצונג און איינעם פון די קומענדע נומערן.

מעלדונג.

אכטונג פריזיער ארבייטער!

מאנטאג, דעם 3. סעפטעמבער, 8 א זייגער אווענד קומט פאר אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג אין פעראיינס-לאקאל ווסכאדניא 70|68 פון מיטגלידער און נישט-מיטגלידער, וועגען זונטאג רוה און 8-שעה'דיגען ארבייטס-טאג.

549 — די פערוואלטונג.

יודישע אַרבייטער אין פּאַלעסטינע

וואַרטען נישט אויף דער ענטוויקלונג פון קאַפּיטאַליזם און אָרגאַניזירען זיך אין אוניאָנס און קאָאָפּעראַטיוון.

דער ערפאָלג פון רוטענבערג'ס אונטערנעה־מונג וועט אָהן צווייפעל פערגרעסערן די רייכ־קייט און די בעפעלקערונג פון פּאַלעסטינא. אָבער אויב מען זאָל נישט אַננעהמען קיין נייע פאַר־זיכערס־מיטלען, איז פאַראַן אַ געפאַהר, אַז דער מאָנאָפּאָל אויף עלעקטרישער קראַפט און פּאַ־לעסטינא וועט בכל־סוף אַריינפאַלן אין די הענט פון עטליכע מאַגנאַטן.

קרמר־כהן איז אַ ציוניסט, אָבער ער איז אַ שטאַרקער געגנער פון די איצטיגע ציוניסטישע מעטאָדען.

ער ברענגט אין „מערקור דע פראַנס" נאָך אַ פונקט, מיט וועלכן ער האָט אַ רעכט צו זיין אומצופרידען.

די בעוואַסערונג פון ירדן־טאָל וועט פיל פער־גרעסערן דעם ווערט פון דעם אַרומיגן באָדן, וועלכער איז איצט פּראַקטיש נישט בעאַרבייט און וויסט. ווען מען וועט נאָר אפילו טיילווייז דורכ־פיהרן רוטענבערג'ס פּלאַן, וועט זיך אָנהויבן אַ שפּעקולאַציע מיט באָדן. אָבער ביז איצט האָט די ענגלישע רעגירונג, וואָס האָט דעם מאַנדאַט אויף פּאַלעסטינע, נאָך גאָר נישט געטון צו פער־זיכערן די געזעלשאַפטליכע רעכט אויף דער ערד, כאָטש די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע בעמיהט זיך אין דעם זעהר שטאַרק.

מעגליך, אַז עס איז נאָך דאָ צייט דאָס אויסצובעסערן און צו בעקומען פאַר'ן יודישן נאַ־ציאָנאַל־פאָנד כאָטש ווייניגסטענס אַ טייל פון דעם „וויסטן באָדן", וואָס דינט בלויז פאַר די סטאַ־דעס פון עטליכע בעדואינער (וואַנדערנדע אַראַבער).

ווען עס זאָל פּאַסירען אַנדערש, און די יודישע נאַציאָנאַלע רעכט אויפ'ן באָדן זאָלן נישט פערזיכערט ווערן, וואָלט עס געווען זעהר ערנסט. עס וואָלטן אומפערמיידליך זיך איבער־געחזר'ט, און נאָך אין אַ גרעסערער מאָס, די אַלע מיסברויכן, וועלכע מיר האָבן געזעהן ביי דעם וואוקס פון תל אביב, און וועלכע מיר זעהען איצט ווידער מיט די פּאָמעראַנצן־פּלאַנטאַציעס אַרום יפו.

און מיר לייענען טאַקע אין דער צייטשריפט „ניו דושודיע", פון 27. אַפּריל, 1928, אָט וואָס: „שוין עטליכע וואָכן, ווי דר. וויצמאַן, איי־נער פון אונזערע טיכטיגסטע שטאַטסמענער, האָט ערקלערט, אַז איהם בעאונרוהיגן מעהר די געזעלשאַפטליכע רעזולטאַטן פון „בום", וואָס ער ערוואַרט אין פּאַלעסטינא, איידער די איצטיגע פי־נאַנציעלע שוועריגקייטן. די ווייטערדיגע געשעהע־נישן האָבן גאַנץ בעשטעטיגט זיינע פאָראויס־זאָגונגען. מיר האָבן געזעהן, ווי דער פיבער פון שפּעקולאַציע האָט זיך ווידער פערשפּרייט אין תל אביב, ווי אין דער צייט פון דער „פערטער עליה". טאַקע אמת, אַז דאָ איז אָנגעגאַנגען די קאָנקו־רענץ צוליב אַ שטיקעל באָדן צו בויען אַ הויז. די קאָנקורענץ איז אַריבער צו די פּאָמעראַנץ־פּלאַנטאַציעס. אָבער דער שאָדן, וואָס דאָס ברענגט איז דער זעלבער צייט. פון יענער צייט אָן הערן מיר אַלץ וועגן יודן, וואָס זענען רייך געוואָרן אויפ'ן חשבון פון אַנדערע יודן, אָדער וועגן די שווינדלערייען פון אַגענטן, וואָס נוצן אויס די אומוויסנהייט און דעם שטאַרקן פאַר־לאַנג פון יודען־ציוניסטן צו קויפן ערד. מען רעדט נאָר וועגן געשעפט און געשעפט, און גרויסע צאָהל לייכטזיניגע לאָזן זיך פערבלענדן מיט דער פאַלשער האָפנונג גיך רייך צו ווערן".

אָט פון די אַלע פאַקטן, און נאָך פון אַנ־דערע, קען מען זיכער קומען צום שלוס, ווי מען האָט עס מיר געזאָגט אין קאירא, אַז מיר לעבן איצט איבער אין פּאַלעסטינא אַ צייט, ווען דער קאַפּיטאַליזם דרינגט אַריין אין לאַנד. און דאָס איז נישט אין איינקלאַנג מיט געוויסע אידעען, אָדער געוויסע אויסזיכטן אויף דער צוקונפט, וואָס דער אָריגינעלער ציוניזם האָט געהאַט.

אָבער דאָס ווייזט נאָר אויס אַזוי.

עס איז טאַקע אמת, אַז די הויפּט־געבער פון די ציוניסטישע פאָנדן זענען ביז היינטיגן טאָג די ענגלישע און אַמעריקאַנער יודען, און איי־ניגע פון זיי זענען קאַפּיטאַליסטן, וואָס וואָלטן וועלן, נאַטירליך, דורכפיהרן זייערע אייגענע אידעען, בעגריפן און מעטאָדן. אָבער די ציו־ניסטן־אַרבייטער, — אַלס מזרח־יודען, — האָבן קיין ברעקעל חשק נישט צו ווערן בורזשואַזיש. זיי היטן אָפּ די ריינקייט פון זייער אידעאַל: „אויס־צובויען דאָס לאַנד דורך פרייע, נישט־עקספּלואַ־טירטע אַרבייט". זיי, די ציוניסטישע אַרבייטער, האָבן נישט געוואַרט אויף די קאָנצעסיעס, און האָבן זיך שוין אָרגאַניזירט פּאָליטיש און עקאָ־נאָמיש אויף אָנצופיהרן אַ קלאַסן־קאַמף.

און וויבאַלד אַזוי, קען מען זאָגן, אַז כאַ־ראַקטעריסטיש פאַר דעם איצטיגן מאָמענט און פאַר דער ענטוויקלונג פון ציוניזם איז נישט דער איבערגאַנג פון דעם יודיש־סלאַווישן ראָמאַנטיזם צו דעם אַנגלאָ־זאַקסישן רעאַליזם, נאָר דאָס, וואָס די געזעלשאַפטליכע אויפגאַבן שטייגן אַלץ מעהר און מעהר אַריבער די נאַציאָנאַלע.

אין אָנהויב האָט מען געחלומ'ט וועגן אַ יודישער מלוכה, וואָס זאָל זיך שטיצן אויף אַ יודישער מאַיאָריטעט. און כדי צו קריגן אַזאַ מאַיאָריטעט, האָט מען זיך מעהר גערעכנט מיט צאָלן, איידער מיט די איינגעשאַפטע פון די ניי־אָנגעקומענע. היינט צו טאָג הערשן שוין אַנ־דערע אידעען. מען וויל נישט בלויז שאַפן אַ יודישע מלוכה, נאָר אַ מלוכה, אָדער ווייניגסטענס אַ נאַציאָנאַלע היים, וואָס זאָל זיין געבויט אויף אַ געזעלשאַפטליכע גערעכטיגקייט. און פון דער אַנ־דערער זייט, ענטוויקעלט זיך אויף אַ נאַטירליכן אופן אין ציוניזם גופא, בעסער געזאָגט, אין די פּאַלעסטינער קאָלאָניעס, דער קאַמף פון קלאַסן. די געמיינזאַמע נאַציאָנאַלע אינטערעסן קענען דעם דאָזיגן קלאַסן־קאַמף אַביסעל אָפּשוואַכן, אָבער נישט אינגאַנצן פערמיידן.

אין אַלגעמיין דאַרף מען ערוואַרטן, אַז די צוקונפטיגע ענטוויקלונג פון ציוניזם אין פּאַלעסטינא וועט טיילווייז, און אפשר צום גרעסטן טייל, אָנ־געהן אונטער דער קאַפּיטאַליסטישער פאָהן. מען קען עס אפשר בעדויערן. מען קען זיך פרעגן, צי וואָלט דען נישט בעסער געווען, אַז די ענט־וויקלונג זאָל אָנגעהן לאַנגזאַמער, אַבי זי זאָל דורכגעפיהרט ווערן דורך „אַרבייט אָהן עקס־פּלואַטאַציע". אָבער דאָס וועט דאָך נישט אָפּ־האַלטן די רייכע גוט־בעזיצער פון שפּעקולאַציע, די איינטעמער פון פּאָמעראַנץ־פּלאַנטאַציעס פון מאַכן מיט זיי געשעפטן, די קאַפּיטאַליסטן, יו־דישע און נישט־יודישע, צו פינאַנסירן אונטער־נעהמונגען פון פּעטראָלעאום (אייל), פּאָטאַש און עלעקטריציטעט.

איך האָב געזאָגט דעם ה' זאַכער, אַז איך צווייפעל שטאַרק, צי אין פּאַלעסטינא, אָדער אין אַנדערע לענדער פון קאָלאָניזאַציע, זאָל מען קע־נען איבערשפּרינגען פון אַ זעהר פּרימיטיווער, איינ־פאַכער, נישט ענטוויקעלטער אָרדנונג גלייך צו די העכערע פאָרמען פון סאָציאַליזם און אינגאַנצן אויסמיידן דעם קאַפּיטאַליזם, האָט ער מיר גע־ענטפערט:

— „האָט איהר דען אַמאָל געקלערט, אַז מען קען אויסמיידן דעם קאַפּיטאַליזם?"

דעם אמת געזאָגט, בין איך צופיל מאַרקסיסט, אַז איך זאָל דאָס גלויבן. פערקעהרט, איך בין איבערצייגט, אַז דאָס וואָס קומט פאָר, מוז פאָר־קומען.

דער קאַפּיטאַליזם וועט זיך ענטוויקלען אין פּאַלעסטינא, ווי אומעטום, נאָר מיט דעם אונ־טערשייד, וואָס אין פּאַלעסטינא וועט ער שוין געפינען אוניאָנס, קאָאָפּעראַטיוון, קאָלאָניעס פון אַרבייטער, וואָס האָבן זיך שטאַרק אָרגאַניזירט, נאָך איידער דער קאַפּיטאַליזם איז געקומען אין לאַנד.

ווי אַזוי וועלען זיך איינאָרדנען און אויס־גלייכן די אַלע כחות, ווי קאַפּיטאַל און אַרבייט, קאַפּיטאַליסטישע און קאָאָפּעראַטיווע ווירטשאַפט, די פּראַקטישקייט פון פינאַנסיר און דער אידעאַליזם פון דעם חלוץ, דער רעאַליסטישער גייסט פון פּראַקטישן ציוניזם און די משיח'שע האָפנונגען פון אַ ציוניזם, וואָס געהט איינפיהרן פריהער פון אַלץ געזעלשאַפטליכע גערעכטיגקייט אין ארץ ישראל? דאָס איז שווער פאָראויסצוזאָגן. אָבער צו דעם וועט זיין אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנט צוצוקוקן.

שמעון דובנאָוו אין גלות

(ענדע, פון 3־טע זייט)

פיהלען דעם דופק פון דער יודישער נאַציע, פון יודישן פאָלק.

געזאָגט און געטון. סך הכל אָפּגעאַרבייט אויף דעם דרייסיג יאָהר. און איצטער ווערט זי אין בערלין פערענדיגט: צעהן בענדער יודישע וועלט־געשיכטע. האָט איהר זיך בכן שוין אַ שטיקעל אָנצוהערעניש אויף דעם, צוליב וואָס דובנאָוו ריכט אָפּ גלות אין בערלין.

איז דאָס אָבער נישט גענוג, און אויב איהר ווילט, וועל איך אייך ענטפּלעקן דעם סוד פון זיין בערלינער גלות נאָר אינגאַנצן:

אין מערב־אייראָפּאַ איז בעשאַפן געוואָרן די אַסימילאַטאָרישע יודישע געשיכטשרייבונג. האָט דאָ טאַקע געמוזט זיין דער שלאַכט־פעלד פאַר דער נאַציאָנאַלער יודישער געשיכטשרייבונג, פאַר דער „שטילער" מלחמה צווישן דעם מזרח־יוד דובנאָוו און די מערב־יודישע היסטאָריקער.

און דובנאָוו'ן איז בעשערט געווען צו דערזעהן און דערלעבן דעם נצחון, דעם אויסטערלישן נצחון פון זיין געשיכטע.

דובנאָוו'ס צעהן־בענדיגע יודישע וועלט־געשיכטע געהט איצט אַרויס אין בערלין אין אַ דייטשישער איבערזעצונג (דורכ'ן בעוואוסטן לינק־עס־ערישן שרייבער שטיינבערג) אין אַ צאָהל פון פינף טויזענט קאָמפּלעקטן־עקזעמפּלאַרן. אַ וועל־טענער פאַקט אויפ'ן וויסענשאַפטליכן ביכער־מאַרק בכלל און פאַר אַ יודישן ווערק ממש אַ נישט געהערטע נייעס.

דייטשע יודען געווען זריזים, האָבן זיך צו־געאייַלט מיט זייערע אַבאָנעמענטן, און מען רעדט שוין אין בערלינער „יודישן פערלאַג" וועגן אַ צווייטער אויסגאַבע.

וועלען זיך, הייסט עס, דייטשן און בכלל מערב־אייראָפּעאישע יודן (עס גרייטן זיך שוין פראַנצויזישע, ענגלישע און שפּאַנישע איבערזע־צונגען!) לערנען יודישע געשיכטע פון אונזער אַ מזרח־יוד, און שטילנקערהייט וועט זיך פערשפּריי־טען אין מערב־אייראָפּאַ די גייסטיגע השפּעה פון'ם מזרח־יודענטום מיט זיין פאָלקסטימליך־נאַציאָנאַלן קוק אויפ'ן יודישן לעבן.

אַ שטילע געשעהעניש.

האָבן עסטרייכישע יודן זיך אַבאָנירט אויף דובנאָוו'ס געשיכטע און איהם צוגעשיקט אַ דאַנק־בריוו, וואו זיי שרייבן איהם, ווי פער'כישופ'טע, מיט וואָסער התמדה זיי לייענען דאָס זיין געשיכטע.

וועלען, הייסט עס, מערב־אייראָפּעאישע יודן, לייענען דובנאָוון און חוזר בתשובה זיין, זיך דער־מאָהנען אין זייער יודישקייט און זיך דערנעהנ־טערן אין גייסט צו אונז, צו די יודישע מאַסן פון מזרח־אייראָפּאַ.

אַ שטילע געשעהעניש. צי איז זי אָבער נישט קאַפּאַבעל איבערצואַנדערשן דעם פּרצוף פון אונזער געזעלשאַפטליכן לעבן?

ריינערץ, אין שלעזיען, אויגוסט 1928.

וו. לאַצקי־בערטאָלדי.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערן־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.
... פון 12—2 און פון 5—7 ...

Dr. med.
J. MANDELBAUM
Zawadzka 16a, tel. 27-52
ספּעציאַליסט פאַר אינערליכע
און נערווען־קראַנקהייטן.
נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוונט

אַ מאַן ערוואַרטעט צופיל פון פערהייראַטען לעבען.

ווי אַזוי דער מאַן ליבט זיין פרוי און ווי אַזוי ער וואַרט געליבט צו ווערן פון איהר.—ליבע און לעבען שטימען נישט אַלע מאָל איין.

אין די פילע דיסקוסיעס וואָס קומען פאָר וועגן פראַגען פון פאַמיליען־לעבען האָט אַן אַמערי־קאַנער שרייבערין אַרויסגעזאָגט אַ נייעס וואָרט. מען קלערט אַלץ: „פאַרוואָס קריגט מען זיך אַזוי פיל אין פערהייראַטען לעבען? פאַר וואָס איז שווער צו געפינען אַ פּאָר פּאָלק וואָס זאָלן אייביג לעבן גוט? פאַר וואָס פיהלן זיך אַ סך נאָך דער חתונה אַזוי ווי ענטוישט?".

מען האָט וועגן דעם שוין אָנגעשריבן אָהן אַ שיעור ביכער און ראָמאַנען; ים'ען טינט זענען שוין אויף דעם פערגאָסן געוואָרן. זי ריהרט אויך אָן די דאָזיגע פראַגע, און זי זאָגט וועגן דעם אַזוי: די צרה פון אַלע צרות איז, וואָס די מעהרסט מע־נער ערוואַרטען צופיל פון דעם פערהייראַטען לעבען.

און נאַטירליך, אַז מען ערוואַרטעט צופיל ווערט מען דערנאָך ענטוישט און מען הויבט אָן צו זוכען פעהלערן אויף דער פרוי און אין דעם גאַנצן לעבן.

אַ מאַן, זאָגט ווייטער די שרייבערין, וואָלט געוואָלט געליבט ווערן פון זיין פרוי אויף פיער פער־שידענע אופנים. קודם כל ערוואַרט ער, אַז די פרוי זאָל איהם ליבן ראָמאַנטיש. ער ערוואַרט, אַז איהר האַרץ זאָל נעהמען קלאַפּן אַזוי שנעל ווי זי דער־הערט פון ווייטן זיינע פוס טריט; ער ערוואַרט, אַז זי זאָל וואַכען איבער איהם און איהם צערטלען און איהם גלעטן; ער ערוואַרט, אַז ווען ער קומט אַהיים זאָל זי נעהמען שפּרינגען פון פרייד, און ווען ער נעהמט אַוועק זאָל זי בלייבן שטעהן אַ פערטרוי־ערטע, אַ פערוואָרגטע ביים פענסטער, מיט טרערן אין די אויגען.

נישט אַלע מענער וועלען דאָס צוגעבן, אַז זיי ערוואַרטען דאָס פון לעבן. אָבער אַזוי איז דאָס, פערזיכערט די שרייבערין, ער ערוואַרט שטענדיג צו זיין פאַר זיין פרוי אַזוי ווי דער ראָמאַנטישער העלד ראָמעאָ, פון שעקספּיר'ס דראַמע. איהם פער־דריסט וואָס דאָס לעבן פערוואַנדעלט איהם ביס־לעכווייז אין אַ פּרנסה געבער, אין אַ פאָטער פון קינדער. דעריבער פּאַסירט, אַז מענער פעראינטע־רעסירען זיך מיט אַנדערע פרויען. ווייל זיי ווילען צוריק אויפלעבן אין דער ראָלע פון פערליבטע ראָמעאָ.

דאָס איז זיך איינס, אָבער דאָס איז נאָך נישט גענוג פאַר דעם מאַן. דער מאַן ערוואַרטעט אויך פון דער פרוי אַן אַנדער סאָרט ליבע און אַכטונג, ער ערוואַרט זי זאָל אַרויפקוקן צו איהם ווי צו אַ גאָט, ווי צו אַ געטשקע, זי זאָל איהם בעטראַכטן פאַר העכער און פעהיגער פון אַלעמען, זי זאָל רעכנען אַז ער איז זעהר קלוג און גראָטען, זי זאָל איהם האַלטן פאַר איהר ריטער. דער מאַן ערוואַרט, אַז די פרוי זאָל איהם אייביג דאַנקבאַר זיין, אַזוי ווי אַן'אונטערטאַן איז אייביג דאַנקבאַר זיין הער. אַ מאַן האָט גרויס הנאה ווען ער הערט ווי זיין פרוי רעדט צו די שכנות און זאָגט אַלץ: „מיין מאַן האָט געזאָגט". ער האָט ליב צו הערען ווי די פרוי פערלאָזט זיך אויף זיינע רייד, ווי זי דערצעהלט זיינע חכמות פאַר די שכנים, ווי זי מאַכט איהם פאַר דעם האַר פון הויז. אַ מאַן, ווי קליין ער זאָל נישט זיין אין די פערשידענע הינזיכטען פון לעבן, אין בילדונג און אין פעהיגקייט, ערוואַרט ער אָבער אַז די פרוי זאָל איהם האַלטן גרעסער פון זיך. אין יעדער זאַך וויל דער מאַן אַריבערשטייגן דער פרוי. בלויז אין איין זאַך ערלויבט ער דער פרוי צו זיין גרעסער און העכער פון איהם. דאָס איז אין מאָראַלישען זין. יאָ, יאָ, דער מאַן וויל שטענדיג אַז די פרוי זאָל האָבן אַ העכערע מאָראַל ווי ער האָט, זי זאָל זיין ריינער און ערליכער פון איהם. אַ העכערע מאָראַל פערגינט ער איהר, אָבער נישט קיין אַנדער זאַך. אין אַלע אַנדערע זאַכען וויל ער אַז די פרוי זאָל איהם ליב האָבן ווי אַ קנעכט האָט ליב אַ בעל־הבית. עס איז דעריבער שווער צו גע־פינען אַ גליקליכען פאַמיליען לעבען אין יענעם הויז, וואו די פרוי פערדינט מעהר פון דעם מאַן, אָדער וואו די פרוי פערדינט גלייך מיט איהם.

און מיט דעם אַלעמען איז נאָך דער מאַן אַלץ נישט צופרידען. ער קומט צו ספּערהייראַטען לעבען אויך מיט אַנדערע ערוואַרטונגען. ער וויל, אַז די פרוי זאָל איהם אויך ליב האָבן פשוט און איבער־געגעבן אַזוי ווי אַ חבר האָט ליב אַ חבר, אַזוי ווי אַ פריינד. זי זאָל זיך טיילען מיט זיינע לייד־ען און פריידען, זי זאָל איהם העלפען זאָרגען וועגן זיינע אונטערנעהמונגען, זי זאָל איהם העלפען דער־גרייכען זיין קאַריערע, זי זאָל שווער אַרבייטען, אויב עס איז נויטיג, אַבי ער זאָל דערגרייכען וואָס ער פערלאַנגט. ער וויל אַז זי זאָל איהם לאָזען געהן וואו ער וויל, אַזוי ווי אַ פריינד טוט צו אַ פריינד, און זי זאָל איהם לאָזען טון וואָס ער וויל. ער וויל אַז זי זאָל אויף איהם נישט אַרויפלעגען קיין צופיל פליכטען, אַזוי ווי מען לייגט נישט אַרויף צופיל פליכטען אויף אַ פריינד. וואָרים זאָל אַ פריינד פער־לאַנגען צופיל פון זיין חבר, ווערט אַמאָל די חבר־שאַפט איבערגעריסען. איטצער האָט זיך אַמאָל אויסגעדריקט, אַז פריינדשאַפט צווישען מענ־שען מיינט איינענטליך נישט מעהר און נישט ווי־ניגער ווי אַנ'אָפּמאַך, וואָס דריקט זיך שטומער־הייט אויס אַזוי: „טשעפּע מיך נישט און איך וועל דיר נישט טשעפּען". אָט אַזאַ מין פריינדשאַפט ערוואַרט אויך דער מאַן פון זיין פרוי, אויסער אַלע אַנדערע זאַכען. ער וויל, די פרוי זאָל איהם אַרויס־ווייזן די ראָמאַנטישע ליידענשאַפט פון אַ פערליב־טער, די פאַרערונג וואָס אַ שקלאַף האָט פאַר זיין באַלעבאָס, און דערצו ערוואַרט ער פון איהר אויך די קיהלע און בערעכענטע נאָהנטקייט פון אַ פריינד וואָס פערלאַנגט נישט צופיל.

און דאָס איז נאָך אַלץ נישט צופרידענשטעל־לענד פאַר דעם מאַן. אויב די פרוי זאָל אַפילו נאָכקומען די אַלע דערמאָהנטע דריי ערוואַרטונגען, קומט דער מאַן צום פערהייראַטען לעבען מיט נאָך אַ פערטער ערוואַרטונג. ער ערוואַרט, אַז די פרוי זאָל איהם ליב האָבן ווי אַ מאַמע האָט ליב איהר קינד. אַ מאַמע האָט איהם געהאַט און האָט איהם געצערטעלט, און ער ערוואַרט אויך, אַז די פרוי זאָל איהם זיין אַ צווייטע מאַמע. אַ מאַמע אַז זי זעהט פעהלערען ביי איהר קינד ווערט זי נישט אין כעס, נאָר זי ווייזט אַרויס צו דעם גרעסטן געדולד, אַזוי וויל ער, אַז די פרוי זאָל איהם אויך פערגעבען אַלע פעהלערן. עס מאַכט נישט אויס ווי אַלט אַ מאַן איז, מאַכט נישט אויס ווי ערפאָלגרייך ער איז אין לעבען — אַלץ איינס ערוואַרטעט ער אַז ער זאָל נאָך אַלץ „געמוטערט" ווערען פון זיין פרוי. ביי אַ פרוי זאָגט די שרייבערין, איז דאָס נישט אַזוי. די קליינע מיידעל אין איהר פערשווינדט, אַזוי שנעל ווי זי ווערט אַלט אַ יאָהר צוואַנציג. דער מאַן אָבער וויל נאָך אַלץ צייטענווייז שפּילען די ראָלע פון אַ יונגעל, מענער קענען זיך אָפּט אָפּגעבן מיט קינ־דערשע זאַכען, פרויען אָבער טוען דאָס זעהר זעל־טען. אַ פרוי פיהלט, אַז זי האָט די גאַנצע קינדהייט און יונגקייט איבערגעגעבן צו איהר אייגענעם קינד. דער מאַן אָבער פיהלט נישט אַזוי און אין זיין גאַנצער גרויסקייט און שטאָלצקייט קען ער סיי אַמאָל זיך דערפיהלען אַזוי יונג ווי אַ קליין יונגעל.

אָט מיט די דאָזיגע אַלע ערוואַרטונגען קומט אַ מאַן צו דעם פערהייראַטען לעבען.

—:0:—

יאהר.
סעפטעמבער 1928

„נייער פאלקסבלאט“

יאהר.
2 סעפטעמבער 1928

א ווייל נאך א ווייל.

עס איז זיכער אין פוילען גישט געווען קיין מענש, וועלכער זאל נישט געווען זיין איבערציינגט, נאך דעם אינטערוויאו, וואס מארשאל פילסודסקי האט געגעבען אין צוזאמענהאנג מיט זיין אבטרעטען פון דער פרעמיער-שטעלע, אז דער דאזיגער אינטערוויאו איז א אגזאג פון א „קייזער-שנים“, וועלכער איז מערהאנגען איבער דעם סיים און איבער דער פאליטישער סיטואציע אין דער מלוכה. דער ווידער-קול פון דעם אינטערוויאו איז אין דער גאנצער פרעסע געווען אן אפקלאנג פון אנ'איינהייטליכען דערוואַרטען פון וויכטיגע געשעהענישען. מען האט זיך דערמאנט, אז עמיצער פון די רעדנער פון דער „יעדינקע“ האט זיך אויסגעדריקט בעת דער בודושעט דיסקוסיע, אז עס מוז קומען אנ'ענדערונג פון דער ארדנונג מיט דעם סיים אדער געגען איהם. כאטש דער נישט-געשיקטער רעדנער האט דאן אויסגעצייכנט זיין אויסדרוק האט ריכטיג-געשטעלט אין צוריקגעצויגען, האט מען טאקע פון דעם לאבטום געוואלט הערען די „אמת'ע“ טענדענצען פון דער רעגירונג און פון דעם רעגירונג לאגער.

דערווייל... די דייטשען בענוצען אפט דאס ווערטעל:

„עס קומט געוועהנליך אנדערש!“

מיט דעם דאזיגען ווערטעל דריקען זיי אויף א פשוט'ען אופן אויס דעם טיפען אמת, אז אלע בעהויפטונגען וועגען עווענטועלע פאלגען אויף דעם סמך פון וואהרשיינליכע אפזיכטען זענען אין אלגעמיין צייללאז, ווען עס האנדעלט זיך וועגען אבשאצען מענשליכע טעטיגקייט. די אמת'ע כונה פון א מענש קען מען אפט נישט דערקענען אפילו, ווען ער בעצייכענט אליין דייטליך זיין כונה, ווייל מען קען נישט וויסען צי ער פערדעקט נישט צפונות, עווענטועל, וואס ער פערדעקט. ווען אבער א מענש פע-ראט אליין נישט זיינע כונות, זענען אלע קאמבינאציעס אויף דעם דאזיגען טעמאט א צופאל, וואס ערקלערט גאר נישט. אין דער איצטיגער פאליטער סיטואציע אין דער מלוכה זענען מיר זעהר אפט עדות פון אזעלכען כסדר'ע טעות'דיגע צופאלען...

די ערשטע איבערראשונג נאך דעם אינטערוויו פון מארשאל פילסודסקי איז געווען זיין רעדע אויף דעם ווילנער צוזאמענפאהר. חוץ דער רעזאלוציע פון דעם צוזאמענפאהר, וואס רעדט אלגעמיין „וועגען אזא ענדערונג פון דער ארדנונג, וואס זאל פערזיכערען א מלוכה'שע מאכט-שטעלונג פון פוילען“, וועלכע עפענט א ברייט פעלד פאר נייע בעהויפטונגען. אבער ערקלערט גאר נישט אויף א קלאהרען און דעצידירענדען אופן, איז דער צוזאמענפאהר און די מיט שפאנונג דערווארטעטע רעדע פון דעם מארשאל, דורך אהן א תשובה אויף וועלכע עס איז פראגען, אהן אנ'אויפקלערען פון פערשידענע ספקות.

ביז עס איז אט א פאר א פאר טעג דורכגעגאנגען דורך דער פרעסע א קורצע, אבער א סך זאגענדיגע ידיעה. פון קרייזען, וואס זענען נאהענט צו דער רעגירונג דערצעהלט די ידיעה „וועגען א צטיילען אויף ראטעס“ דעם פראגראם פון דער ענדערונג פון דער ארדנונג. די רעגירונג וועט לגמרי נישט פארלעגען דער נאהנטסטער סיים-סעסיע קיין דעפיניטיווען פראיעקט פון דער נייער ארדנונג און וועט זיך נאר בעגרעניצען פארצולעגען א טייל פון דער קאנסטיטוציע-ענדערונג אין דער ריכטונג פון וועהלען דעם מלוכה-פרעזידענט אויף דעם וועג פון אלגעמיינע וואהלען דורך דער בעפעלקערונג. ווייטערע ענדערונגען וועט די רעגירונג פארלעגען אין א שפעטערער תקופה, אין א יאהר, אדער אפשר 2 יאהר ארום. די דאזיגע ידיעה, ווען זי זאל זיך בעשטעטיגען, לאזט אבסערווירען אין א לגמרי אנדערען ליכט די סיטואציע פון דער נאהנטסטער סיים-סעסיע, ווי אלע אהן אויסנאהם האבען געמיינט. עס וועט נישט קומען דער דערווארטעטער אבסאלוטער קאמפשפיל צווישען דער רעגירונג און דעם סיים. די פראפאנירטע ענדערונג פונ'ם אופן פון דער וואהל פון פרעזידענט וועט וואהרשיינליך וישט אנטרעפען אויף קיין שום יעדענפאלס נישט אויף קיין גרעסערער געגנערשאפט מצד דעם סיים. אויף דעם אופן וועט די רעגירונג בעקומען אין איצטיגען סיים די צווייטע ראטע פון די ענדערונגען, וועלכע זי פערלאנגט. די ערשטע ראטע האט די נאך-מאי-רעגירונג בעקומען בעצאהלט. אין דער פארם פון ענדערונגען פון מאנכע בעשטימונגען פון דער קאנסטיטוציע דורך דעם פריהערדיגען סיים.

היינט אבער צו פרעגען, וואס ווייטער וועט זיין וואלט גלייך געווען, ווי הוזק צו מאכען פון זיך אליין... ווער קאן עס וויסען? אלע סימנים ווייזען אן דערויף, אז צווישען דער רעגירונג און דער מעהרהייט פון איצטיגען סיים איז פערהאן א תהום נישט צום אריבערקומען. די חילוקי-דעות, וועגען דער אייגענטליכער ארדנונג און דעם ארדנונג-כאראקטער פון דער מלוכה, וואס צוטיילען זיך צווישען דעם פולען פארלאמענטאריזם, ווען עס איז גרייט צו פערטיידיגען די מאיאריטעט פון סיים און דער נישט-פעראנטווארטליכקייט פון דער רעגירונג פאר דעם סיים, וואס ליגט ווידער אויף דער ליניע פון די בעשטרעבונגען פון דער רעגירונג זענען גענוג טיף. אין מאמענט, ווען ביידע פרינציפען שטעהען זיך א קעגען אין דער אבשטימונג מוז עס קומען צו א קריזיס צווישען רעגירונג און סיים, וואס עס וואלט נעהייסען אין אונזערע בעדינגונגען דאס אויפלייזען פון סיים. נאגען אזא פערשט העט געהט די טאקטיק פון דער רעגירונג, וועלכע איז שוין עטליכע מאל אנגעוועגדעט געווארען אין דער פערגאנגענער תקופה און איז דאך בסדר א איבערראשונג. אט אין מאמענט פון דער העכסטער אנשטרענגונג פון די געגענזאצען פערמיידט די רעגירונג דאס דערפיהרען צו א רעזולטאט זי ערלעדיגט נישט מיט דעם סיים קורץ און שארף. טרעט אב אויף א ווייל, כדי אין א ענטשפרעכענדער צייט צו בעניצען דעם אטאק מיט דאפעלטען כח, אין נויטיגען פאל ווידער אפצוטרעטען און ווידער שפעטער איבערצוגעהען אין אטאק. אזוי ווי דער סיים קאן געגען דער רעגירונג נישט ארויסציהען קיין קאנסעקווענצען, שוואכט דער דאזיגער שפיל אפ דעם פרעסטיזש פון סיים און ברענגט ענדליך דער רעגירונג אין ראטע-אפצאהלונגען דעם גאנצען קאפיטאל פון איהרע בעשטרעבונגען. דער דאזיגער שפיל איז גלייך צו דער סטראטעגיק פון דיווערסאנטען, וואס דעזאריענטירט דעם געגנער און געווינט דערפאר איבער איהם די אויבערהאנד.

סוף כל-סוף צוגעהען זיך די כמארעס, וועלכע האבען אויסגעזעהען זיך צונויפצוקומען אויף דעם האריזאנט פון דער נאהענטער סיים-סעסיע און אנ-צוזאגען אנ'אומפערמיידליכען שטורם. אין דער דאזיגער ווייל קאן מען איבער'חזר'ן דאס שפריכווארט: „פון א גרויסער כמארע א קליינער רעגען“ און נאך א ווייל? מיר פרובען איבערהויפט נישט צו ענטפערען אויף דער דאזיגער פראגע. ווי ביז איצט – קאן מען נאר לעבען מיט דעם מאמענט.

ד"ר אברהם אינזלער.

די נײַנטע סעסיע

צו דער ערעפענונג פון דער פעלקער-ליגע.

מארגען, מאנטאג דעם דריטען סעפטעמבער פארמיטאג וועט זיך אין גענף עפענען די נײַנטע סעסיע פון דער פעלקער-ליגע. נאכדעם, ווי די זיצונג וועט געעפענט ווערען דורכ'ן פינלענדישען אויסערן-מיניסטער, פריעקאפע, וועט אויסגעוועהלט ווערען א ווערי פיקאציע-קאמיסיע און נאכדעם א פאר זיצער און 6 וויצע-פארזיצערס פאר'ן פלענום און פארזיצערס פאר די קאמיסיעס.

נאכ'ן ערלעדיגען די ראזינע פונקטען וועט זיך אנהויבען דער ויכוח איבער'ן בעריכט פון דער טעטיגקייט פאר'ן 1927 יאהר און שפעטער וועלען פארקומען די וואהלען פון דריי מיטגלידער צום ראט פון דער פעלקער-ליגע. דא וועט שוין צוגעהן וואַרשיינליך נישט אזוי גלאטיג און ארום דער דאזיגער פראגע, אויב מ'וועט אמווייניגסטען עפענטליך דיסקוטירען, וועט מען זיך אבער אמשטארקסטען אמפערן פאר און אויסער דער פלענארער זיצונג.

היינטיגעס יאהר דארפען געוועהלט ווערען 3 נייע מיטגלידער פון ראט. דער ראט פון דער פעלקער-ליגע האט נישט קיין רעכט צו ערלעדיגען קיין שום ענינים — אלץ דארף ערלעדיגט ווערען אויפ'ן פלענום. אבער פאקטיש ווערט אלץ אין גענף ערלעדיגט אויסערען ראט און אויסערען פלענום: אויף די פריוואטע פאליטישע בעראטונגען פון די פארשטעהער פון די גרויסע מלוכות, וועלכע זענען אין ראט פערטרעטען. די רעזולטאטען פון די אונטערהאנדלונגען ווערען שפעטער נאטירליך אקצעפטירט דורכ'ן פעלקער-ליגע-ראט און שפעטער אויך אויפ'ן פלענום. ווי ס'זאל נישט זיין, האט אבער דער פעלקער-ליגע-ראט א זעהר וויכטיגע בעדייטונג און פאר די מלוכות איז עס אויך א פרעסטיזש-פראגע צו זיין פערטרעטען אין ראט. א טייל מיטגלידער פון דעם פעלקער-ליגע-ראט זענען שטענדיגע, די אנדערע — ווערען געוועהלט יעדע דריי יאהר. פוילען, וועלכע האט בעקומען אנ'ארט אין ראט האט אויך בעקומען א פריווילעגיע, אז זי קען נאכדעם, ווי איהר טערמין וועט זיך ענדיגען נאכאמאל געוועהלט ווערען ר. ה. זי האט בעקומען א האלב-שטענדיגען ארט. אזעלכע ערטער האבען געוואלט אויך אנד. מלוכות, צ. ב. ווי שפאניען, מ'האט שפאניען דעם פערלאנג נישט נאכגעגעבען און דאס איז געווען איינער פון די מאטיווען, וואס האט בעוואוינען שפאניען ארויסצוטרעטען פון דער פעלקער-ליגע. איצט האט שפאניען צוריקגערופען איהר ארויסטריט און וועט ארויסשטעלען איהר קאנדידאטור.

די רעגירונגען פון ענגלאנד, פראנקרייך און דייטשלאנד האבען פארגעשלאגען, אז די בעשטימונגען פון דער פעלקער-ליגע אין 1926 י. זאלען בלייבען גילטיג, און אזוי ארום וועט שפאניען וואַרשיינליך איצט געוועהלט ווערען אין ראט פון דער פעלקער-ליגע מיט'ן רעכט נאכאמאל געוועהלט צו ווערען אין דריי יאהר ארום.

אויך כינא וועט וואַרשיינליך ווידער געוועהלט ווערען אין ראט. די מושלים פון דער פעלקער-ליגע זענען פעראינטערעסירט, אז די איצטיגע נאציאנאליסטישע רעגירונג פון נאנקין זאל ביי זיך פערשטארקט ווערען. ענגלאנד, פראנקרייך, יאפאן און דייטשלאנד וועלען דערפאר שטיצען די קאנדידאטור פון כינא צום ראט פון דער פעלקער-ליגע. די כינעזישע דעלעגאציע האט ערקלערט, אז זי וועט זיך צוריקציהען, אויב מ'וועט איהר נישט ווידער געבען קיין ארט אין ראט און ביי די איצטיגע פערהאנדלונגען איז עס נישט אין אינטערעס פון דער פעלקער-ליגע זיך אליין אפצושוואכען, בפרט ווען אמעריקא, וועלכע געהערט נישט צו דער פעלקער-ליגע האט זיך דערנעהנטערט מיט כינא.

דער קעלאג-פאקט איז אייגענטליך געשאפען געווארען מצד אמעריקא צו. אנד. כדי אפצושוואכען די ווירקונג פון דער פעלקער-ליגע, אין וועלכער אמעריקא איז נישט פערטראטען. צוליב דעם טאקע ווילען איצט די הויפט-מחותנים פון דער פעלקער-ליגע זוכען א וועג צו דערהאלטען סיי שפאניען און סיי כינא צווישען די מיטגלידער.

נאך א מאמענט, וואס וועט ווערען בעזאוירגען איז וואס רוסלאנד האט בעשלאסען זיך אנצושליסען אן דעם קעלאג-פאקט, און אזוי-ארום ווערט דער דאזיגער אפמאך דערווייל דער איינציגער אין דער וועלט, אין וועלכען ס'נעהמט אנטייל אויך רוסלאנד.

פון די פראגען, וואס אינטערעסירען פוילען דירעקט וועלען אויף דער סעסיע און ארום איהר בעהאנדעלט ווערען די פראגען וועגען פויליש-ליטווישען סכסוך, און וועגען דער עוואקואציע פונ'ם רהיין-געביט.

ווי קאמיש עס זאלען נישט אויסזעהען די די נאניאקיש-נאוה'דיגע סטראשונקעס פונ'ם קליינעם פרעמיער פון דער טל-ומטר'דיגער מלוכה'לע, מוז מען מודה זיין, אז דער פויליש-ליטווישער סכסוך איז ווי א מין קליינער פרישטשיק אויף א קערפער, וואס פערראט א בעהאלטענע שווערע קראנקהייט.

קיינער וואלט זיכער נישט גענומען ערנסט די פרעטענזיעס ווען הינטער איהר וואלט זיך נישט נאכגעשלעפט א גאנצע לאנגע סטענגע פון אומגערעכטיגקייטען און אומלאגישקייטען פון ווערסאלער טראקטאט, וואס איז ווי א מין תורת-משה פאר דער פעלקער-ליגע.

מ'קען זיך גארנישט פארשטעלען, אז דער פעלקער-בונד זאל קענען די ראזינע פראגע לעזען סעפאראט פון די אלע איבעריגע אנגעווייטאגטע פראבלעמען.

אומדירעקט איז פוילען אויך פעראינטערעסירט אין דער פראגע פון דער עוואקואציע פונ'ם רהיין-געביט. דייטשלאנד מאכט אלע בעמיהונגען כדי די פראגע אויפצוהייבען און ארום דעם קומען שוין פאר דירעקטע שמועסען צווישען די פיהרענדע פאליטיקער פון דייטשלאנד און פראנקרייך.

פ. ברבש.

שמעון דובנאוו איז גלות.

(נאך א בעגעגעניש).

ווילט איהר וויסען, צוליב וואס איז שמעון דובנאוו אזעק איבער דער וועלט גלות אפריכטען אויף די עלטערע יאהרען, וואו מערב-אייראפעאישע געלערנטע לעבען זיך גאר רוהיג אין זייערע אלט-איינגע עסענע ארביט-... אבגעטען, האט זיך שמעון דובנאוו גענומען פאר'ן וואנדער-שטעקען איז אזעק פון פעטערבורג-לענינגראד, דעם ארט פון זיין ארביטען און שאפען, פון זיין גרויס-און בעריהמט-ווערען, און האט זיך בעזעצט אין דער פרעמד, אין בערלין. אמת, אויך דא, לייט'ן אלטען שטייגער, גאנצע טעג על התורה ועל העבודה, טאקע בפועל ממש אהן הפסקות, אויסגעצויגען דאס לעבען, ווי א גלייכע שנירעלע אהן א פערקרימעניש, גלאט און שארף, ווי א חלף אהן שום פגימה. בלייבט דאך אבער פארט די אלטע קשיה: צוליב וואס דער שינוי מקום?

וועט איהר דאך מן־הסתם זאגען: „וואס שייך, ער איז אוועק? ער האט דאך געמוזט אוועק איבער דער וועלט, — די גזירה פון באלשעוויזם האט איהם פערטריבען“.

אין פלוג זייט איהר גערעכט און עס איז טאקע אזוי. הייסט עס, שטעקט אינ'ם שינוי מקום א שטיקעל שינוי מזל. איז וואס-זשע פאר א מזל האט איצטער דובנאוו אין בערלין?

וואס איז ראשית. והשנית, צי ווייסט איהר נישט, אז ביי די פערזענליכקייטען, וואס שטעהען מיט א קאפ העכער פון זייער צייט, ביי די שכמו-ומעלה-מענשען שטעקט אפילו אין א גזירה, אי א פורעניות עפעס א כונה? א לעבען פון א פערזענליכקייט שעפט זיך נישט אויס מיט די סבות, וואס שטויסען זי אהין, אהער, איהר מוזט און וועט אהן ספק אויסגעפינען, אין איהר תכליתים און כונות, וואס וועלען אייך געבען דעם טייטש פון איהר גורל. אויב איהר האט א חוש פאר סימבאלען און איהר זייט נישט בלינד פאר די רמזים פונ'ם לעבען, רעגסטמאל ענטפלעקט זיך פאר אייך דער סוד פון א פערזענליכקייט.

שמעון דובנאוו לעבט אין בערלין מיט א תכלית, ער האט דארטען עפעס אויפגעטון. ס'איז א שטילע געשעהעניש. א קול דממה דקה.

בכלל איז דובנאוו ביי אונז שטענדיג געווען דער מייסטער פון שטילע געשעהענישען. וואס זענען דאס אזוינס שטילע געשעהענישען?

דאס זענען אזעלכע פאסירונגען, וואס א צייטונג שרייבט וועגען זיי גאר וועלטען. די פלינקע רעפארטערען, וואס יאגען זיך נאך סענסאציעס, בעמערקען זיי נישט, און אויב יא, כאפען זיי א לעק, א שמעק און פליהען ווייטער. אין דער אמת'ן אבער, זענען זיי דאס רוקא, אט די שטילע נאך געשעהענישען קאפאבעל איבערצואנדערשען דאס פרצוף פון דער וועלט.

אין אונזער לעבען איז שמעון דובנאוו אט אזא מין שטילער אויפטוער.

האט ער זיך בשעתו מיט איינגעהאלטענעם טעמפעראמענט פון א מיושב'דיגען געלערנטען געשריבען וועגען יודישע נאציאנאלע רעכט, וואס מען דארף זיי פארערן צוגלייך מיט יודישע בירגערליכע רעכט. געשריבען און געווארט (דובנאוו קאן און פערשטעהט צו ווארטען!) ביז, ביז — ביז אלע יודישע פארטייען האבען איבערגענומען זיין נאציאנאלען אני מאמין, און יודישע נאציאנאלע רעכט, יודישע אויטאנאמיע איז געווארען א כח און א רעגולאטאר פון אונזער קולטור-לעבען אין גלות.

גרינג איז איהם דער נצחון נישט אנגעקומען. בכלל האט דובנאוו פיינד לייכטע אויבענאויפיגע ארבייט מיט גרינגע רעזולטאטען. האט ער זיך שוין יא גענומען פערטיידיגען יודישע נאציאנאלע רעכט און פערשפרייטען אין דער וועלט א נייעם קוק אויף יודען, נישט ווי אויף א רעליגיעזע כיתה אדער שיטה, נאר טאקע ווי אויף א נאציע, האט ער זיך צוליב דעם טאקע אפגעגעבען, ווי א מין פאראַרבייט, אפצוטון און, אויב איהר ווילט, אויפצוטון נאר א קלייניגקייט. איבערשרייבען גאר איבעראנייעס די יודישע געשיכטע פון אברהם אבינו ביז אונזערע צייטען.

ווארום אונזער געשיכטע האט זיך טאקע נעך נויטיגט אין דעם, מען זאל זי איבערשרייבען. איז דאך אונזער היסטאריאגראפיע (געשיכטשרייבונג) ביז אהער געלעגען אין די הענד פון די מערב-אייראפעאישע יודען, אין די הענד ביי די דייטשען און פראנצויזען פון משה הבינו'ס גלויבען, וואס האבען געלייקענט שטיין און ביין, נישט געוואלט וויסען און הערען וועגען א יודישער פאלקס-פערזענליכקייט, וועגען א יודישער נאציע מיט איהרע נאציאנאלע שטרעבונגען און האפנונגען, נאציאנאלע פרעטענזיעס און פארערונגען.

האט זיך בכן דער מורה-דרך דובנאוו גענומען פאר דער „שטילינקער“ ארבייט, פאר'ן געבען אונז א נייע יודישע געשיכטע, וואס עס זאל זיך.

(ווייטער ווער פיטע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

ארום דער אקציע אפצושאפען נאכט-ארבייט אין די פאבריקען

(–) ערשט מיט א קורצער צייט צוריק איז ברייט ארומגערעדט געווארען דער ענין פון נאכט-ארבייט און די היגע פאבריקען. מען האט שוין אפילו גערעדט וועגען א בקרוב׳דיגע צופאסונג צום לעבען דאס געזעץ, וואס פארווערט די נאכט-ארבייט אין די פאבריקען. עס זענען פארגעקומען קאנפערענצען, אויף וועלכע מען האט דעבאטירט און זיך ארויסגעזאגט פאר און געגען דער נאכט-ארבייט אין דער היגער טעקסטיל-אינדוסטריע, און דאך איז ביז׳ן היינטיגען טאג נאך נישט געמאכט געווארען קיין בעהעריגע שריט אויף צו רעאליזירען דאס אויפהערען פון דער נאכט ארבייט.

פון די ארויסגעזאגטע מיינונגען, הן מצד די אינדוסטריעלער, הן מצד די ארבייטער, קען מען ביז יעצט קיין רעאלע קאנסעקווענצען נישט ארויס-נעהמען. עס פערשטעהט אבער יעדע איינער. אז דאס אויפהערען די נאכט-ארבייט אין די היגע פאבריקען איז א נויטיגקייט פון מאמענט צוליב כמה וכמה טעמים: ערשטענס דארף דער ארביי-טער, גראד ווי יעדער מענש, אויסנוצען די נאכט אויף רוה און נישט אויף ארבייט, והשנית ווייסען אלע, אז אין דער לאדזער טעקסטיל-אינדוס-טריע הערשט אן איבער-פראדוקציע, אז די מאגא-זינען זענען געפאקט מיט סחורות, קיין אפוזיץ-מארק איז נישטא און אזוי ארום איז דאס פער-גרעסערן פון דער פראדוקציע דורך נאכט-ארבייט נישט בלויז אומנוצליך, נאר זאגאר שעדליך.

אין לאדז איז אנגעקומען א פארשטעהער פון ארבייטס-מיניסטעריום אין דער פעריזאן פון׳ם ראט-געבער פון ארבייטס-מיניסטער ה׳ זאבראצקי, וועל-כער איז ספעציעל ארויפגעקומען אום זיך צו בע-קענען מיט דער מיינונג פון די ארבייטס געבער און ארבייטער, בנוגע דער פראגע פון נאכט-ארבייט.

ה׳ זאבראצקי האט נעכטען ארום 3 א זייגער נאכמיטאג אין קאבינעט פון ארבייטס-אינספעקטאר ה׳ וואיטקעוויטש אפגעהאלטען א קאנפערענץ אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט די פארשטעהער פון לאנד-פערבאנד פון דער טעקסטיל אינדוסטריע ווי אויך דער ארבייטס-אינספעקטאר ה׳ וואוט-קעוויטש.

נאכ׳ן עפענען די קאנפערענץ דורכ׳ן ראט-געבער ה׳ זאבראצקי, אין וועלכער ער האט זיך ארויסגעזאגט געגען דער נאכט-ארבייט, האט ער געפרעגט די פארשטעהער פון די אינדוסטריעלער וועגען זייער מיינונג אין דעם ענין.

דערויף האבען איהם די פארשטעהער פון לאנד-פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע געענטפערט, אז זייער פערבאנד איז געגען דעם איינפיהרען פון נאכט ארבייט אין פערבאנד פון נאכט ארבייט אין אזעלכע פאבריקען, וואו די אפארטאמענטן זענען אזוי איינגעארדענט, אז איין ארבייט העגגט אין דער צווייטער. למשל אין די וואגאניע שפינערייען, וואו די סעלפאקטארען ארבייטען אייביג אויף צוויי שיכטען. ביי אזא ארבייטס-צושטאנד אלזא, מוזען די פארבערייטונגס-אפטיילונגען זיין סטטיג אויף דריי שיכטען, וואס עס וואלט נישט מעגליך געוועזען ביי דער פערווערונג פון דער נאכט-ארבייט.

אויסערדעם האבען די פארשטעהער פון די אינדוסטריעלער ערקלערט, זעהר זיך פאר גוטע אויסזיכטען פאר׳ן עקספארט.

ארום 5 א זייגער האט דער ראטגעבער זא-בראצקי מיט׳ן ארבייטס-אינספעקטאר ה׳ וואיטקע-וויטש אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט ה׳ הירש-בערג, מיט׳ן פרעזעס פון טריקאטאזש-אינדוסטריע-פערבאנד. אויף דער פראגע פון ה׳ זאבראצקי, ווי עס איז זיין מיינונג, וועגען איינפיהרען דעם נאכט ארבייטס-פערבאט און די היגע פאבריקען, האט ה׳ הירשבערג געענטפערט, אז די טריקאטאזש-בראנזשע איז אינגאנצען נישט פעראינטערעסירט אין דעם ענין, ווייל אין טריקאטאזש-בראנזשע ארבייט מען נאר אויף צוויי שיכטען.

דער אפצאהל פאר רעגיסטרירען אונטערנעהמונגען.

(–) צוליב דעם, וואס דער אינדוסטריע-אמט פון דער ערשטער אינסטאנץ האט זיך דערוואוסט, אז פיל פערזאנען בעשעפטיגען זיך מיט ארורכפיה-רען די רעגיסטראציע-פארמאליטעטען און נעהמען דערפאר גרעסערע סומעס, מאכט דאס אינדוסטריע-אמט בעקאנט, אז ביים רעגיסטרירען האנדעלס, אינ-דוסטריע, ארבייטס-און בעדינונגס-אונטערנעהמונגען ווענען פערהאנען פאלגענדע אפצאהלונגען: פון פאבריקס-אויסארבייטונגען און האנדעלס-אונטערנעהמונגען, נעהמט זיך 3 זלאטיס פאר דער רעגיסטראציע-בעשייניגונג, פון מלאכה-אונטערנעה-מונגען, 3 זל., פאר די רעגיסטראציע-בעשייני-גונג, פאר דער ביטע, אז די קאמ. אינסטיט. זאלען ארויסגעבען א בעשייניגונג וועגען דעם, אז דער פעטענט פיהרט פאקטיש א״א און א״א מלאכה — 2 זל. פאר דער בעשייניגונג אליין — 2 זל. פאר דער ביטע אויף א האנדווערקער-קארטע — 2 זל. און 2 זל. פאר דער האנדווערקער-קארטע.

(–) דער אינדוסטריע-אמט פון הער ער-שטער אינסטאנץ איז מודיע, אז פון מאנטאג, ד. 3-טען סעפטעמבער ה. י. אן, וועט דאס צווייטע רע-גיסטראציע-אמט פאר האנדעלס-אונטערנעהמונ-גען, וואס האט זיך ביז יעצט געפינען אויף פיאט-מארסקא נומער 16 אין לאקאל פון שטאדט-ראט איבערגעטראגען ווערען אין לאקאל אויף טראגוטא 10, פארטער, אין דער אפיציע.

אינטערנאציאנאלער צוג זאל נישט אויסמיידען לאדז,

דאס פאדערט דער לאדזער מאגיסטראט.

(מ) דער מאגיסטראט האט נעכטען צום קא-מוניקאציע-מיניסטער אפגעשיקט פאלגענדע דע-פעשע:

„ווי די פרעסע איז מודיע, ארבייטען איצט די מלוכה-ארגאנען אויס א פראיעקט, וועגען ענ-דערען די פאהר-פלאנען פון די פוילישע באהנען, דערביי איז צווישען אנדערען ענטשטאנען א פרא-יעקט, אז לאדז זאל ארויסגערוקט ווערען פון׳ם אינטערנאציאנאלען טראקט און דער שנעל-צוג פא-ריז—ווארשא—מאסקווא זאל געהן דורך קוטנא.

צוליב דעם, וואס לאדז, אלס שטאדט, אלס די הויפטשטאדט פון פוילישער אינדוסטריע זאל ווערען ארויסגערוקט פון אינטערנאציאנאלען טראקט, וואס עס וואלט זיך זעהר נעגאטיוו אפגעשלאגען אויף ד האנדעלס-בעציהונגען פון אויסלאנד מיט לאדז, און ממילא אויך מיט גאנץ פוילען, זאגט זיך דער לאדזער מאגיסטראט ארויס געגען דעם פראיעקט און בעט דעם מיניסטעריום איבערצולא-זען לאדז אין אינטערנאציאנאלען טראקט".

אונטערגעשריבען וויצע-פרעזידענט סט. ראפאלסקי.

אויסער דעם איז צוגעגרייט געווארען א מע-מאריאל צו די מלוכה-ארגאנען, אין וועלכען דער ענין ווערט ארומגערערט.

א גרויסע וועקסעל-אפערע.

די אויספארשונגס-פאליציי האט ארעסטירט יחיאל יורקעוויטש און י. לאנדסבערג פאר א וועק-סעל-אפערע, וועגען דעם ארעסט דערוויסען מיר זיך פאלגענדע פרטים:

(–) אין לאדז איז עס שוין געווארען א נייער פאך, א נייע לאדזער פראדוקציע—מאכען קונדישע וועקסלען. סוחרים, וועלכע דארפען אמאל האבען דעקונג און האבען זיי נישט מאמענטאל, שטעלען אויס פיקטיווע וועקסלען: אדער אינגאנצען מיט אויסגעטראכטע נעמען, אדער זיי לאזען זיך אונטער-שרייבען וועקסלען פון בעקאנטע; אבער די וועקס-לען זענען אהן וואלוטע, די וועקסלען האבען נישט קיין פאקטישען ווערט, ווייל הער אויסשטעלער איז פאר דעם וועקסעל נישט שולדיג און וועט פאר איהם נישט בעצאהלען. די דאזיגע וועקסלען די א-זוגערופענע „טובה-וועקסלען" ווערען אנגענומען פון די סוחרים, ווייל זיי ווערען זשירירט פון בע-גלויבינע סוחרים און אויף דער זשירא לעגט מען מעהר אכט ווי אויף די אויסשטעלער פון די וועקסלען.

דעם דאזיגען אומשטאנד, וואס די סוחרים וועלט טאלערירט א בולט-קרימינעלען פערברעכען נוצט אפט אויס שווינדלער און בפרט פאר דער לעצטער צייט מעהרען זיך אין לאדז פאלען פון שווינדלערייען מיט „קונדישע וועקסלען". דער אומ-פאנג פון אזעלכע שווינדלען איז א פערשידענער. איינער איז אויסען זיך צו בעקומען אן „אומזיס-טען" אנצוג, דער צווייטער עפעס מעהר. אין אזא פאל ווערט די „אונטערנעהמונג" געמאכט מיט א ברייטען פערנעהם.

פאראיאהרען איז אזא אפערע אין א גרוי-סען מאסשטאב ענטדעקט געווארען מיט א געוויסען יאקובאוויטש, וועלכער איז שפעטער ענטלאפען, ווי מ׳האט איבערגעגעבען קיין ליטא. מיט עטליכע מא-נאטען צוריק איז אן ענהליכע אפערע אין גרויסען פערנעהם ענטדעקט געווארען מיט א געוויסען קאט-לאר, וועלכער איז אויך אנטלאפען קיין ארגענטינע. איצט דערוויסען מיר זיך וועגען א נייער אפערע, וועלכע האט אנגענומען א גאנץ ברייטען פערנעהם און איז צופעליג ענטדעקט געווארען.

אין א היגען געשעפט איז אריינגעקומען א יונגערמאן און געקויפט א ביסעל אנצוג-סחורה. זיך געהאנדעלט וועגען פרייז און געקויפט א פעקעל פאר 450 זל. אלס דעקונג האט ער איבערגע-לאזט 2 וועקסלען אויף 300 און 510 זל. דער אויסשטעלער פון איין וועקסעל איז א געוויסער קאלמא ליקמאן פון סאסנאוויעץ אויף דער אדרעס פון איינהארן אין טשענסטאכאוו. צווישען די זשי-רעס איז זפארהאן א זשירא פון דער פירמע ש. שפירא (וועבעריי און שפינעריי) אין זר. וואליא) נאך דער זשירא פון שפירא נעהט א זשירא פון אן אפפאל-הענדלער און צום סוף פון י. רודעלטשיק אל. 1-טער מאי 37. א צווייט וועקסעל איז אויס-געשטעלט פון עפעס א בלאשטשיק אין וועננראד-וויעץ אויף דער אדרעס פון שטשעפינסקי אין פויד-זען. שטשעפינסקי איז א בעקאנטער סוחר אין פויזען און וועקסלע [מיט זיין זשירא ווערען גערעד-כענט כאר גוטע א.אז.ווו.

די אפערע איז ווי געוועהנליך אין אזעלכע פאלען ענטדעקט געווארען צופעליג.

מיט א טאג פריהער איז אין געשעפט געווען א פריוואט-דיסקאנטער און דערצעהלט, אז איך שטארט געהען ארום וועקסלען מיט נאכגעמאכטע זשיראס פון א זרונסקא-וואליער שפינעריי. בעת׳ן איינשרייבען אין וועקסעל-בוך דעם וועקסעל, איז בוכהאלטערס אויפמערקזאמקייט געפאלען אויף דער זשירא פון ש. שפירא. אזוי ווי קיין זר. וואליא איז ווייט איז דער בוכהאלטער געגאנגען געהנטער—צו די לאדזער זשיראנטען: יורקעוויטש שקאלנא 23 און יוסטמאן אגראראווא 10. ס׳האט זיך ארויס געשטעלט, אז ביידע האבען קיין זשירעס אויף די וועקסלען נישט געגעבען, אנדערש געזאגט, די וועקסלען זענען געפעלשטע. נישט לאנג געטראכט, האט דער געשעפטס-אינהאבער וועגען דעם גע-מאלדען אין אויספארשונגס-אמט. דערווייל האט מען זיך אנגעהויבען צו דערוויסען, אז אזעלכע וועקסלען געהען אום אין לאדז גאנץ פיל, אז געליטען האבען פירמעס, וואס האבען גענומען די וועקסלען אין דעקונג פאר סחורה און פריוואט-דיסקאנטערען וואס האבען די וועקסלען דיסקאנטירט.

דער טראגיש-אומגעקומענער ביעלעצקי

(–) דער טראגיש-אומגעקומענער לייטער פון זיכערהייטס-אמט ה׳ איגנאצי ביעלעצקי איז געבוי-רען דעם 13 פעברואר אין יאהר 1891.

נאכדעם ווי ער האט געענדיגט אין 1913 י. די רעאל-שולע אין ווארשא, האט ער זיך געבויל-דעט אין דער פאליטישער לעהר-אנשטאלט פון וועלכער ר׳האט געענדיגט די דיפלאמאטיש-קאנסולא-רע אפטיילונג אין יאהר 1920.

אינ׳ם געזעלשאפטליכען לעבען האט ער אנ-געהויבען זיך צו בעטייליגען אין יאהר 1915, אר-בייטענדיג אין משך פון צוויי יאהר אין ווארשא-ווער צענטראלען בירגער-קאמיטעט, ווייטער, זינט 1919 איז ער געווען א מלוכה-בעאמטער, ארבייטענדיג אין ווארשאווער רעגירונגס-קא-מיסאר, אין תחילת אלס רעפערענט, שפעטער אלס פערטרעטער פונ׳ם לייטער פון דער עקספאזיטור (יעצט סטאראסטווע).

אין סעפטעמבער 1926 איז ער איבערגע-טראגען געווארען קיין לאדז אין דער וואיעוואדש-טווע, אלס לייטער פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג, פערנעמענדיג גלייכצייטיג א לעבעדיגען אנטייל אין גע-זעלשאפטליכען לעבען.

אין נאוועמבער 1925 יאהר, האט ער אלס אויסצייכנונג פאר זיינע לייסטונגען בעקומען דעם גאלדענעם אויסצייכנונגס-קרייץ.

——:0:——

ספטעמבער

זון-אויפגאנג 4.49
זון-אונטערגאנג 6.25

2
זונטאג
יז
אלול תרפ״ח

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1910.

(2) מארגען, מאנטאג דארפען זיך שטעלען צו דער רעיעסטראציע אין לאקאל אויף פיעטרי-קאווער 212, די אלע מאנספערשוינען, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1910, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 1. פאליציי-קאמיסאריאט, מיט די פאמיליען-נעמען, וועלכע הויבען זיך אן אויף די בוכשטאבע. :

H. Ch. I. J. K. L. Ł.

און די וואס וואוינען אין שטח פון 7. פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, וועלכע הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

G. H. Ch. I. J. K. L.

פעסער זאל ארויסגעבען דער מאגיסטראט.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט אין די נאהנסטע טעג, לויט דער פעראדנונג פון דער אויפזיכטס-מאכט, דער מאגיסטראט איבערנעהמען פון דער שטאטישער סטאראסטע דאס ארויסגעבען פון אינלענדישע פעסער פאר דער היגער, שטא-טישער בעפעלקערונג.

די פעסער וועט וואהרשיינליך ארויסגעבען די ביורא פון די ביכער פאר דער שטענדיגער בע-פעלקערונג.

אויסלענדישע פעספר וועט ווייטער ארויסגע-בען די שטאטישע סטאראסטע.

וועלכע קינדער עס זענען בע-פרייט פון באהן-בילעטען.

(–) די באהן-מאכט האט ארויסגעגעבען א פעראדנונג די בילעט-קאנטראלערען, אז זיי זא-לען נישט מאכען קיין שוועריגקייטען, ביים קאנט-ראלירען די בילעטען, די עלטערען, וועלכע פא-רען אויף דער באהן מיט קליינע קינדער.

לויט די נייע באהן-פארשריפטען, קען יעדער פאה-ער מיטנעהמען אויף זיין בילעט צוויי קינדער אין עלטער פון 4 יאהר, אויב די קינדער פער-נעהמען נישט קיין ספעציעלע פלעצער.

אין די אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען.

(2) מ. עפשטיין (פיעטרקאווער 225); מ. בארטאשעווסקי (פיעטרקאווער 95); מ. ראזענבלום (צעגעלניאנא 12); גארפיין (ווטכאדניא 54); און . קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15).

!! זייט פארזיכטיג !!
ווען איהר בעשטעלט
אמצבה
זאלט איהר נאר בעשטעלען פון עכטען נאטור-שטיין און רע-יעלע ארבייט, ווי אויך שוועדישע גראניט-מצבות, דאס קאנט איהר נאר בעקומען ביי דער בעוואוסטער פירמע
מ. בראדאטי
וואס עקזיסטירט פון יאהר 1836 און האט נאך ביז היינט נישט קיין קאנקורענט אויף זיין רעיעלע ארביים.
צענטראלע: פראנצישקאנער 31.
פיליע: פראנצישקאנער 14.
טעלעפאנען: 8-69 און 8-70
קומט און איבערציינט אייך!

פערקויפט צום טייוועל.

(24 (ראָמאַן).

קליין האָט קאַטעגאָריש פאַרטגעזעצט:

— קענט איהר מיר אפשר דערקלעהרען, ווי אַזוי איז אייער קינזשאַל אַריינגעפאַלען צו דעם מערדער?

— ניין! ניין! — האָט אויסגעשריען דער יונגערמאַן, נישט קענענדיג זיך בעהערשען—דאָס איז נישט מיין קינזשאַל! דאָס איז אַלץ, וואָס איך קאָן אייך זאָגען. מיין קינזשאַל מוז זיין ערגיץ ביי מיר אינדערהיים. איך האָב איהם לאַנג נישט געזעהן. נאָר ער ליגט זיכער צווישען מיינע זאַכען!

זיין שטערען האָט זיך בעדעקט מיט אַנגעטען: זשעסטיקולירענדיג, האָט ער אויפגערעגטערהייד אַ קלאַפ געטאָן מיט דער פויסט אין טיש.

— גוט! — האָט איהם קליין אָפגעשטעלט — אפשר קאָנט איהר מיר זאָגען, וואו ער ליגט. מיר וועלען איהם פרובען אַ זוך טון ביי אייך אינדערהיים. איצט נאָך איין פראַגע: איהר האָט געהאַט אַ שליסעל פון דער פרוי ווייס'ס וואוינונג?

אַ מאַכט־אָזער פאַר דעם אויסדרוק פון גרימצאָרן, האָט זיך פאַרמאַן אַנגעלעהנט אין'ם ווענטעל פון שטול.

קליינס נייע פראַגע האָט איהם ווידער אַדורכגעשטאָכען, ווי אַן עלעקטרישער שטראָם.

וואָס? וואָס?! האָט האַררי אויסגעשריגען, אויסער זיך פאַר עגמת נפש — נו, אוודאי! פרוי ווייס האָט מיר געגעבען דעם שליסעל, איך זאָל פונקט נישט בעשטעלען ביי אַ שלאָסער. איך האָב איהר אָנגעמעלט געהאַט גיזאָגט, אַז יעדען פריה־מאָרגען געה איך פערביי אַ שלאָסעריי. דעם שליסעל האָב איך מיט זיך. אָט איז ער...

מיט ציטערדיגע הענד האָט ער אָנגעהויבען צו זוכען אין זיינע טאַשען, אַרויסגענומען דעם שליסעל, און אַוועקגעלייגט איהם אויף קליינס טיש.

— איך האָב אָבער נישט בעוויזען צו בעשטעלען דעם שליסעל,—האָט ער אויסגערופען — צו וואָס פאַר אַ ציועק האָב איך געדאַרפט דער־הרגענען די פרוי ווייס? אדרבא, זאָגט צו וואָס? ווי האָט איהר דאָס רעכט צו בעשולדיגען מיך אין אַזאַ שרעקליך פערברעכען.

— איך בעשולדיגט דער־ווייל קיינער נישט;

— האָט קליין געענטפערט אויפמערקזאַם נאָכקוקענדיג איהם: ער האָט געוואָלט פערשטעהן, צי איז פאַרמאַן פאַקטיש אויפגעבראַכט, אָדער ער, סימולירט די אויפרעגונג — איהר האָט געוואוסט, אַז פרוי ווייס איז געווען רייך?

— יאָ, איך האָב געוואוסט.

צי האָט איהר אויך געוואוסט, אַז הייראַטענדיג מיט דער פריילין ווייס, וועט איהר פריהער אָדער שפעטער ירשענען איהר רייכטום?

פאַרמאַנס בלייך פנים האָט זיך אָנגעגאָסען מיט בלוט פאַר כעס.

— זעלבסטפערשטענדליך, האָב איך געטראַכט וועגען דעם. ווער אַנדערש אויף מיין אָרט וואָלט דען אַזוי נישט געטראַכט. איך האָב אָבער קיינמאָל נישט געמאַכט קיין תחונה־פאָרשלאָג דער פריילין ווייס.

קליין האָט נישט געהאַט קיין סיבה ווייטער צו פרעגען וועגען דעם ענין?

— וועגען דער פרוי טשיזשעווסקא ווייסט איהר גאָרנישט?

— וועגען דער קעכין? — די דאָזיגע פראַגע האָט שטאַרק איבערראַשט פאַרמאַנ'ען — ניין! וועגען איהר ווייס איך גאָרנישט!

— אין איהר שריפטליכען פערהער—האָט קליין בעלאַסען פאָרטגעזעצט — דערקלעהרט פריילין ווייס, אַז עטליכע מינוט, איידער עס איז ענט־דעקט געוואָרען דער מאָרד—ד. ה. אַנ'ערך דריי אַ זייגער פאַרטאָג — האָט זי געזעהן אין איהר שלאָפצימער אַ פערזאָן, וואָס איז ענליך געווען אויף האַררי פאַרמאַנ'ען.

דער בחור איז אויפגעשפרונגען פון שטול, און זוכענדיג עפיס אַ פערענטפערונג, האָבען די אויגען זיינע אויסגעדריקט שרעק און יאוש.

זי... זי האָט עס געזאָגט? עס קאָן נישט זיין! איהר זאָגט ליגען! צום לעצטען מאָל בין איך ביי דער פרוי ווייס געווען דער פאָריגע וואָך.

— קאָנט איהר שווערען, אַז איהר זענט נישט געווען די פאָריגע נאַכט אין דער וואוינונג פון דער פרוי ווייס?

—יאָ... איך שווער זיך ביי אַלדאָס הייליגסטע, וואָס איך האָב אויף דער וועלט.

— אויב אַזוי, וועט איהר מיר אפשר זאָגען, וואו איהר האָט פערבראַכט די דאָזיגע נאַכט?

— איך האָב דאָך שוין אייך געזאָגט, אַז איך קאָן נישט ענטפערען אויף דער פראַגע. איך קאָן עס נישט אויסזאָגען... איך קאָן נישט!

עטליכע מינוט איז ענטשטאַנען אַ שטיל־שווייגען.

קליין האָט זיך אויפגעהויבען פון זיין אָרט.

— עס טוט מיר זעהר לייד, — האָט ער פינסטער אַ זאָג געטאָן—איך מוז אייך אָבער אַרעסטירען.

— — — — — — — — —

קליין האָט זיך מיט כל הכוחות בעמיהט, כדי נישט אַרויסצווייזען זיין אויפרעגונג.

פאַרמאַן האָט אונטערגעשריבען דעם פראָטאָקאָל, און מ'האָט איהם אָפגעפיהרט אין טורמע.

ער האָט זיך נישט געגעזעגענט, נישט אַריינגעלאָזט זיך אין אויפקלעהרונגען, און זיין אויסטערלישע רוהיגקייט איז געווען אַ גרויסער חידוש פאַר'ן אינספעקטאָר.

„צו וואָס האָב איך איהם אַרעסטירט?" —האָט קליין ביי זיך געפרעגט.

זיין איבערצייגטקייט, אַז פאַרמאַן איז אומשולדיג איז דאָך נישט געמינערט געוואָרען אפילו נאָכ'ן פערהער.

איבערקלייבענדיג אין זכרון אַלע אומשטענדען פון דעם פערברעכען, האָט ער זיך נאָך מעהר פערפעסטיגט אין זיין מיינונג.

אויב פאַרמאַנען האָט געצויגען צו דער פרוי ווייס'ס עשירות, וואָלט ער דאָך געדאַרפט צוואַרטען און חתונה האָבען מיט דער פריילין מינע.

(פאָרטזעצונג קומט).

אפצוגעבען

א אָרט אויף צו אַרבייטען עווענטועל אויך צו שלאָפען צו ערפאַהרען ביז 10 פריה ביי מ. קראַקאָווסקי, פּאָמאָרסקאַ 24, פראָנט, 2. שטאָק. 537

עס ווערט געזוכט

טיכטיגע

פערקויפער

צו היטען- און פוטער-בראַנזשע. אָפּערטען אונטער „C. A." אין אַדמ. פון דער צייטונג. 541

השבת אבידה.

עס איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל אויף 40 זל. אויסשטעלער נאָחאָק בזשעזשינער 7 צאָהלבאַר דעם 16/8 דער ערהליכער פינדער ווערט געבעטען דאָס אָפּצוגעבען. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. 544

א שטריקער

ווי אויך אַ לערן־יונגעל ווערען געזוכט ביי פ. מעשבערג נאָוואָמיעסקאַ 24.

לעכער מאַשינאַווע

ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פרייזען ביי ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29 29

מאַסאַזש־ און הייל־גימנאַסטיק־שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 51-89.

[illegible]

ביז 200 זלאָטעס

וועל איך אַלס מעקלערגעלד בעצאָהלען פאַראויס פאַר יעדען הויז, וואָס מען וועט מיר פערמיטלען איבערצונעהמען אַלס אַדמיניסטראַטאָר (רושאַנדצע). איך בעזיץ יודישע בילדונג, גרויסע ערפאַהרונג און גוטע רעפערענצען. אָפערטען אונטער „דיסקרעציע" אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט". 537

KUNEROL

גאַראַנטירט ריינעס שפייזע-פעטס.

די אויסאַ בעטונגכ געפינט זיך פון מאַמענט אָן ווען די רויה-שטאָפען קומען אַריין אין דער פאַבריק, ביז זיי געהען אַרויס אַלס פאַרטיגער פראָדוקט פערפאַקט, אונטער דער שטרענגער ריטועלער אויפזיכט פון קריזי־ראַבינער ם. עהרענפעלד, אין מאַטעגסבורג, וואָס ווערט בעשטעטיגט דורך אַ צעטיל פון הרב אברהם צבי פערלמוטער, וואַרשע.

קונעראָל קען דעריבער בענוצט ווערען צו אַלע שפייזען, אָהן שום חשש. פון יעדען שטרענג רעליגיעזען יודען.

Dr. med. BRAUN

וואוינט יעצט 6-טען שערפיען 1 (בענעדיקטאַ) טעל. 40-26 ספעציאַל־אַרצט פאַר הויט- און וועענערישע קראַנקהייטען אין מענער- שוואַכע נעמט אָן פון 9—11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוונד.

שטריקער. אַרבייטער

אויף 8-ער און 10-ער מאַשינען ווערען געזוכט אויף פּאָלודניאָווע 15 אין הויף.

Pe De גוטע שטריקערס

ווערט געזוכט אין דער שטריקעריי־פאַבריק פון ש. קאַפּלאָוויטש לאָדז ציגעל גאַס 57.

נייהערס

צו קוויטערס אויף אויסווערטס צו ראַשעל-מאַשינען ווערען געזוכט ביי פירמע גאָלדרינג פּאָלודניאָווע 80. 539

קוואַליפיצירטע שטריקער־

ווערען געזוכט אַרויסצופאָהרען אויף דער פּראָווינץ צו מעלדען זיך ביי זאַקס פּיעטריקאָווער 6. 545

די בעוואוסטע לעהר-אַנשטאַלט

בית-ספר תורה ודרך ארץ — עם — גן־ילדים

ה. ליטוויך, - לאָדז, - בזשעזשינער 5

טיילט מיט, אַז דאָס איינשרייבען נייע תלמידים דויערט ווייטער. די למודים הויבען זיך אָן י"ו אלול (דעם 2-טען וואָשעשיען).

אין גן ילדים ווערען אָנגענומען קינדער פון 5 יאָהר אָן.

די ליטוויך. 547

8-קל. מערכעי־גימנאַזיום

מיט 3 פאַרבערייטונגס־קלאַסען A. B. C.

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס־שולען (קאַטעגאָריע A) פון

Marji Hochstein

וואָלטשאַנסקאַ 23, טעל. 14-27.

נייע שילערינס ווערען איינגעשריבען טעגליך פון 10 — 2 און פון 5—7 אָוו.

— ביים גימנאַזיום אַ קינדער־היים מיט דעם סיסטעם פון פּראָפ. מאָנטעסאָרי

מעדכעי-גימנאַזיום

פון קלאַראַ וואָלפזאָן פּאָמאָרסקאַ 18 אין גאָרטען

מאַכט בעקאַנט, אַז עס ווערען אָנגענומען שילערינס אין אַלע קלאַסען (פון Ao ביז VIII). זעהר אַ גרויסע אויפמערקזאַמקייט ווערט געלייגט אויף דער ערציהונג ווי אויך יודישע למודים. איינשרייבונגען טעגליך פון 9—1 און 4-6. פרייזען צוגענגליכע!

ביים גימנאַזיום איז טעטיג אַ פאָרשולע (קינדער-גאָרטען) פאַר קינדער פון 3—7 יאָהר, לויט נייעסטען סיסטעם פון ד"ר מאַרא מאָנטעסאָרי.

GIMNAZJUM ŻEŃSKIE

Józefa Aba w Łodzi

Zielona 10, tel. 22-12

איינשרייבונגען פון נייע שילערינס נעהמט אָן דער סעקרעטאַריאַט פון גימנאַזיום פון 20-טען אויגוסט טעגליך פון 10—1 נאָכמ.

Dyrektor J. AB.

טיכטיגע אינקאַסענטען

מיט רעפערענצען קענען זיך מעלדען אין פעראיין „בית־לחם", ווסכאָדניאַ 70-68 פון 10-2 נאָכמ. און פון 5-9 אין אָוונד. 539

א ס. ד. מאַשין

10-ער, 80 צענטימעטער ברייט, מיט נייע, צו פערקויפען ביי ווייסבלום, פאַלנאַצנאַ 4. 537

א שיק־יונגע

ווערט געזוכט ביי

I. HUPERT, Zawadzka 10. 539

Zamiast szumnych reklam

dajemy pierwszorzędny towar.

Dla osiągnięcia aksamitnie gładkiej i świeżej cery UŻYWAJCIE tylko MYDŁO pierwszorzędnej jakości

„ODORIS"

Prosimy przy kupnie zwracać uwagę na nazwę „ODORIS" jako znak fabryczny. 546

א ליכטיג לעבען

וועט האָבען נאָר דער, וועלכער וועט קויפען עלעקטרישע לאָמפען

און אַלע עלעקטרישע מאַטעריאַלען ביליגער ווי איבעראַל ביי

מ. זענדעל

פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9 רוג נאָוואָמיעסקאַ ראַנבנעשנמט.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.

צוריקגעקעהרט.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן- און מונד-קראַנקה. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן. נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד.

SAMOCHODY OGÓLNOŚWIATOWEJ SŁAWY

Marki **BERLIET** Marki

OSOBOWE, CIĘŻAROWE, AUTOBUSY

P. Kalkbrener, Syn i S-ka

6-go Sierpnia 26, tel. 63-78.

דאס מיידעל פון לאוויטש זאגט:

מיין וועש איז שטענדיג בלענדענד ווייס, ווייל זייף קלייב איך אויס זעהר פארזיכטיג און שטענדיג אליין.

דער זייף מוז מיין וועש שוינען, זיין שפארעוודיג און ביליג

איך קלייב אויס שטענדיג נאר"

MYDŁO JELEŃ SCHICHT

מחזורים 25 פראצ. ביליגער

אין די נייע פיס-בעקאנט

א. מ. גרובשטיין, ווסכאדניא 54.

איז צוגעקומען אלע מיני מחזורים, ווי אויך די וועלט-בעריהמטע „רב פנינים" מחזורים און מחזורים מיט אריגינעלע פויל-שע איבערזעצונג אין פראכט באנד און ליינענד און לעדער. ס'איז אויך צו בעקומען די טאשען-מחזורים „עבודת הקודש" אין א לוקסוס-אויסגאבע. א גרויסער אויסוואהל פון ש"ס, טורים, רמב"ם, חומשים, פסוקים, משניות, מדרשים און סידורים; ספעצ. כלה-סידורים אין קונסט-באנד; טליתים, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, קינדער גמרות. ספעציעלע **מתנות** פאר פיטרונגען. פאר חדר-קינדער ספעציעלער ראבאט! גערעכט דעם אדרעס!

א. מ. גרובשטיין, ווסכאדניא 54.

(פראנט 1 טער שטאק)

אין דער 7 קל. שולע

פון ש. זיעלאנקא

70|68 ווסכאדניא 70|68

ווערען אנגענומען שילער און ווערען פארגעגרייט אין אלע הויכע מיטעל-שולען. א ספעציעל געווידמעט ווערט געלייגט אויף די העברעאישע שפראך און אויף אלע יודישע למודים.

די למודים הויבען זיך אן זונטאג ד. 2/9

כשר

צערעס

שפייזע-פעטס איז פריש אנגעקומען אונד אין אלע שפייזע-געשעפטען צו בעקאמען.

די אויסארבייטונג פון „צערעס" ווערט אין אונזערע פאבריקען אויסגעפיהרט אונ-טער דער השגחה פון הרב ר' שמחה פרענקל (סקאווינא)

דעריבער ווערט „צערעס" ממליץ אפילו למהדרין מן המהדרין.

Schicht S. A. WARSZAWA

HEMOROIDY

STAN ZAPALNY · KRWAWIENIE SWĘDZENIE

USUWA

HEMORIN-KLAWE

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 28-go sierpnia do poniedziałku, dnia 3-go września 1928 r. włącznie

Dla dorosłych:

„Bohaterowie ognia"

Dramat w 10-iu aktach według powieści KATE CORBAKEY na cześć straży ogniowej.

W rołach głównych: Mae Mac. Avoy, Charley Ray, Holmes Herbert, Tom O'Brien, Eugenie Besserer i Werner p. Richmond.

Dla młodzieży:

Przez Dżungle i Puszcze

Niesamowite przygody w 10-ciu aktach, ilustrujące bohaterską wyprawę JANA SCHOMBURGKA w głąb Czarnego Lądu.

W poczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofoniczne.

7-io KL. SZKOŁA

פון א. עדעלשטיין, 9 סאלנא 9

דאס איינשרייבען שילער–ין אין דער 1-טע 2-טע 3-טע 4 טע און 5-טע קל., וואו עס ווערט געלערנט עברית, תנ"ך, מיט רש"י, משניות און תלמוד, קומט פאר יעדען טאג פון 10 ביז 1 און פון 4 ביז 6 נאכמ.

פאר קינדער פון $5^1/_2$ יאהר איז פאראן א ספעציעלער פארבע-רייטונגס-קלאס.

089

☛ איך ראטעם!!!

אויבער-העמדער

און נאכט-העמדער

פון פאפעליז, זעפיר און אנדערע שטאפען

צו בעקומען אין דער ערשטקלאסיגער פראצאווניע פון

J. WOROBIEJCZYK

41. KILIŃSKIEGO 41.

טליתים-פאבריק

אויסארבעטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים פון טערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעמאל פאר איבערזייצונג, אויך גארטלען, שפאניער און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל

ביי א. ח. ציטרינאווסקי קאמיענא 1.

אין צוזאמען מויער טערמער. קומט און איבערצייגט אייך! פאטערקונג: ס'איז אויך פאראן אנגענומען שלעכט טליתים צו וואשען

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אין הויז; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד מיט 30 פראצ. טייערער.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט–15 גר. פרייטאג און ערב יו"ט–20 גר. אין דער זייט 7 שפאלטען

אין טעקסט–40 . . . 4 . . . 60–

נאכ'ן טעקסט–1 . . . 7 . . . 15–

פאר פארלאגער דער שטעלע 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. פעלדיגונגען–10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Majer Folksblat", wydźca z odpowiedz. wdzielami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Rozenbaum

Drukarnia i druk. „Majer Folksblat", Piotrkowska 21.